

ไม่วางเปล่า

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

ณ วัดป่าสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ต่อไปนี่จะเป็นการปฏิบัติธรรมนะ เราเป็นชาวพุทธไง คุณสิ เวลาเราภูมิใจภูมิใจว่าเราเป็นชาวพุทธเราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เวลาเราภูมิใจนะ กิเลสมันพาเราภูมิใจ มันจะมองไปทางโลกใจว่า คุณสิ เขาเป็นชาวพุทธเหมือนกัน เขาได้ระดับทำทาน เขาได้สวดมนต์อ้อนวอน เขาไม่ได้ประพฤติปฏิบัติเหมือนเรา เราว่า เราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เป็นนักรบ

นี่แก่นของศาสนา ตัวของศาสนา คือ ตัวหัวใจ ใครที่ควบคุมใจของตัวเองไว้ได้ แล้วเอาชนะใจของตัวเองได้ นี่แก่นของศาสนา แก่นของศาสนา คือ ความสัมผัสของใจใจ

เวลาเราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราจะภูมิใจมาก แต่เรามองไปในโลกนะ โลกเขาจะเชื่อหรือไม่เชื่อของเขา เกิดมาพบพุทธศาสนา แต่เขาก็ไม่เชื่อนะ เขาไม่เชื่อ เขาใช้ชีวิตของเขาตลอดไป เขาไม่เชื่อว่านรกมี สวรรค์มี บุญกรรมมีไง เขาถึงใช้ชีวิตของเขาแบบอิสระเสรี ถ้ามันใช้ชีวิตแบบอิสระเสรีนะ กิเลสมันมีอำนาจมาก กิเลสนะ มันมีอำนาจ มันปฏิเสธไปทั้งหมด ถ้าใช้อิสระเสรีก็ใช้ด้วยอำนาจของกิเลสไง เห็นไหม

ว่าโลกนี้ว่างไง สูญเปล่า ตายแล้วสูญไม่มีสิ่งใดเลย ใช้ชีวิตให้มันสมควร ให้สมควรกับชีวิตของเรา เห็นไหม สมควรคือความเห็นของกิเลสไง แล้วมันก็อ้างอิงนะว่า เราเป็นคนดี เราเกิดมา เราสร้างสม เราทำประโยชน์กับสังคม ทำประโยชน์กับสังคม สังคมเอาใจเอาเปรียบสังคมนั้น เป็นอีกปัญหาหนึ่ง เพราะเราว่าเราทำเพื่อสังคม สังคมเขายอมรับเราไหมละ

สิ่งที่ทำประโยชน์กับสังคม เอาเปรียบสังคม แล้วเราว่าเราทำเพื่อสังคม สังคมเขาเห็น้อยหน้ายเต็มประดาอยู่แล้ว เห็นไหม นี่ความเห็นของโลกเป็นอย่างนั้นไง สิ่งที่ทำแล้ว ทำเพื่อเราๆ ถ้า

ไม่เชื่อเรื่องนรก สวรรค์ ไม่เชื่อเรื่องบุญกรรมต่างๆ ความเป็นไปของกิเลสมันก็ต้องทำของมันตาม
สภาวะที่มันจะข่มเหงเขาตลอดไป เห็นไหม

ในสมัยกองทัพธรรมของหลวงปู่่มั่นนะ เวลาหลวงปู่่มั่นท่านมีกองทัพธรรม ภาคอีสานถือ
ศีลถือสาด้วยกัน เขาถือศีลเพราะอะไร เพราะสมัยโบราณ สมัยก่อนนั้นการคมนาคมยังไม่สะดวก
ประชากรยังมีน้อยอยู่ คนที่อยู่ในป่าในเขา สถานที่เขาทำมาหากินด้วยเกษตรกรรม ด้วยการเป็นอยู่
ของชาวชนบท เขาหาที่หาทาง ทำที่ไหนก็ได้เห็นไหม ทำไร่นาที่ไหนก็มีกิน

แต่เวลาเขาไปทำสิ่งที่เขาที่นี้รุนแรง เขาทำอย่างนั้นไม่ได้ คัดต้นไม้มา ก็เจ็บไข้ได้ป่วยถึง
ตาย สิ่งที่เขาเจ็บไข้ได้ป่วยก็มี ซึ่งถือศีลถือสาด้วยกันจนขนาดว่าอพยพหลบหนีกันนะ นี่เวลาถือศีล
ถือสาเพราะไร เพราะเราไปอ่อนวอนเขา เราไปเช่นไหว้เขา เราไปยอมรับเขา

แล้วในสมัยปัจจุบันนี้ศีลไม่มีหรือ? ศีลมีนั่นแหละ เพียงแต่ว่าหลวงปู่่มั่นกับหลวงปู่สิงห์
ท่านพยายามให้ถือไตรสรณคมณ์ ไม่ให้เขาเชื่อถือศีล คือเราไม่ยอมรับเขา ในเมื่อศาสนาไม่ว่า พระ
พุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นรัตนตรัย เป็นที่พึ่งของเรา ถ้าเราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า

สภาวะธรรม เรามีศีล มีธรรม สิ่งที่มีศีลมีธรรม นี่ความเป็นสุขของเรา ความมั่นคงของเรา
ในเมื่อหัวใจของเรามั่นคง เราไม่ต้องไปอาศัยใคร เราไม่ต้องหวังพึ่งสิ่งใด เราไม่อ่อนวอนเขา เรา
ไม่ยอมรับเขา เขาก็อยู่ส่วนของเขาสี เขาทำของเขา

เราสวดมนต์ เราชะลิกถึงพุทธคุณ ขณะสวดมนต์ ขณะนั่งภาวนา เราเป็นชาวพุทธ เรา
ประพฤติปฏิบัติ นี่เป็นแก่นของศาสนา ปฏิบัติบูชาไป ถ้าเราปฏิบัติบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้า ถ้าเราปฏิบัติบูชาเห็นไหม สิ่งนี้เราถือรัตนตรัย ถึงแก่นของรัตนตรัยนะ เราถือพระพุทธ
พระธรรม พระสงฆ์ที่หัวใจ

ไม่ใช่ชาวพุทธถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ที่ทะเบียนบ้านไป เวลาถือพระพุทธ พระ
ธรรม พระสงฆ์ที่ทะเบียนบ้านนะ ศีล ๕ ก็ไม่เข้าใจ การสละทานก็ไม่เคยทำ สิ่งใดๆ ไม่เคยเข้าใจ
ในเรื่องของหลักศาสนา แล้วว่าศาสนาคืออะไร ชีวิตนี้คืออะไรก็ไม่เข้าใจ

ศาสนาเป็นสิ่งที่เยียวยาชีวิตให้มีคุณค่าขึ้นมาเนาะ ถ้าเราพบพระพุทธศาสนา แล้วเราใช้ชีวิตของเราในศาสนาเห็นใหม่ ชีวิตของเราเกิดมา ต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายโดยธรรมชาติของสังขารของชีวิตนี้ แล้วเราใช้ไปวันหนึ่งๆ กับโลกเขา สิ่งในโลกเขาเกิดมา

ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดมมนุษย์นี้แสนยาก

การเกิดเป็นมนุษย์นี้แสนยาก ทำไมมนุษย์มันเต็มโลกล่ะ การเกิดมนุษย์นี้แสนยาก แต่เราเกิดง่าย เกิดง่ายเพราะเรามีบุญญาธิการ เราได้มีศีล ๕ มนุษย์สมบัติ เรามีมนุษย์สมบัติ เราถึงได้เกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วเราใช้ชีวิตของมนุษย์ เราใช้กันฟุ่มเฟือยไหม วันเวลาของมนุษย์ตายแล้วสูญ สิ่งนี้ไม่มีสิ่งใด ๆ เราก็ทำเบียดเบียนไปตามแต่อำนาจของกิเลส ตามใช้ชีวิตแบบสะดวกสบายไปตามกิเลส นั่น กิเลสมันเอาแต่ความสะดวกของมัน มันหาแต่สิ่งที่เป็นเรื่องของโลกๆ ใจ

ความโลภ ความโกรธ ความหลง สิ่งต่างๆ เบียดเบียนกัน ทำลายกันขนาดไหนมันก็ทำสภาวะของมัน เพราะมันเป็นกิเลสตัดทอนความทะยานอยาก มันไม่ใช่ธรรม

แต่ถ้าเป็นธรรมล่ะ เป็นธรรมสิ่งที่มีศีล ๕ ถ้ามีศีล ๕ นะ ฆราวาสธรรมมีศีล ๕ แต่ผู้ที่ออกบวชมีศีล ๑๐ ถึงศีล ๒๒๗ ขณะศีลที่ ๒๒๗ ยังถือธุดงค์วัตรนะ ยังถือสิ่งต่างๆ นี่เรื่องของธรรมวินัย สิ่งนี้จะเข้ามาทำไมล่ะ? เพราะเข้ามาเพื่อตัดแปลงใจของเราไง ถ้าตัดแปลงใจเห็นใหม่ถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ด้วยการปฏิบัติ สิ่งที่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เกิดจากการปฏิบัติ นี่การปฏิบัติบูชา

ถ้าเราถือรัตนตรัย แล้วเราถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ที่ใจ ถ้าเราถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ที่ใจ ฝิไม่ต้องพูดถึงเลย สิ่งที่เป็นฝิเป็นสางที่เราตื่นกลัวกันใจ ทั้งๆ ที่ศาสนามีเนาะ ศาสนาในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือคั่นมาแล้ววางไว้ พระเต็มบ้านเต็มเมือง ทำไมไปถือฝิถือสางกันล่ะ?

ไปถือฝิถือสางเพราะเขาพึ่งใครไม่ได้ สิ่งที่พึ่งใครไม่ได้เพราะอะไร เพราะธรรม สิ่งที่ธรรมนี้เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ขณะที่เราประพฤติปฏิบัติ ความเชื่อของเราเราก็เชื่อโดยกิเลสใจ กิเลสมันก็พาให้ไปถือฝิถือสาง ถ้าถือฝิถือสางอย่างนั้นเพราะไม่มีใครชี้แนะ ไม่มีผู้นำ ผู้นำที่ไม่เข้าใจสภาวะแบบนี้ ผู้นำไม่เข้าใจเรื่องของหัวใจใจ ก็ตื่นข่าวตามกระแสไป แต่ถ้าผู้นำมีจุดยืนนะ จุดยืนเห็นใหม่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์อยู่ที่ไหน

พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เห็นไหม เรากราบพระพุทธรูปแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ขณะที่เรากราบพระพุทธรูปองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรากราบที่เป็นโลหะ หรือกราบสิ่งที่เป็นส่วนผสมที่ปั้นเป็นรูปองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือเรากราบถึงคุณธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่างหาก

ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ธรรม ไม่มีความเมตตา ไม่มีการรื้อสัตว์ชนสัตว์ ธรรมและวินัยนี้จะไม่มี ธรรมและวินัยจะไม่มี แล้วเราจะเอาสิ่งใดเป็นที่ก้าวเดิน สิ่งที่กำลังเดินเห็นไหม ขณะที่เรากราบพระพุทธรูป เราก็กราบถึงเมตตาคุณ กราบถึงปัญญาคุณ กราบถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่คือการกราบของหัวใจ ถ้าหัวใจเป็นธรรม มันมีความเข้าใจของใจ เข้าใจในจุดยืนของใจ ถ้าใจมีจุดยืน มันจะเริ่มลด เริ่มให้ชีวิตเรามีคุณค่า ชีวิตเรานี้ไม่ใช่สิ่งที่ใช้ฟุ่มเฟือยไปกับโลกเขา วันคืนล่วงไปๆ นะ ถ้าเราเพลินไปในชีวิต

ในประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธ ถ้ามีลูกผู้ชายต้องขอให้ได้บวช เพื่อพ่อแม่จะได้เกาะชายผ้าเหลือง เกาะชายผ้าเหลืองเพราะอะไร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ละ ภิกษุตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปยังไม่ขาดวรรคขาดตอน ถ้าขาดวรรคขาดตอน ในชนบทของประเทศ ภิกษุจะบวชขึ้นมาต้องมีสงฆ์ ๕ องค์ขึ้นไป หรือ ๑๐ องค์ขึ้นไปถึงจะบวชภิกษุต่อๆ กันมา ถ้าขาดวรรคขาดตอนบวชขึ้นมาไม่ได้ เหมือนกับไม่มีครรภ์ของมารดา คนจะเกิดไม่ได้ ถ้าไม่มีแม่ ถ้าคนจะเกิดได้ต้องมีแม่

นี่บวชเป็นสถานที่เฉยๆ แต่คณะสงฆ์นั้นต่างหาก อุปัชฌาย์ คณะสงฆ์เป็นผู้ที่ยุติจุดตกกรรมขึ้นมาให้เป็นสงฆ์ขึ้นมา แล้วลูกเราออกบวชสืบทอดศาสนา บุญกุศลเกิดตรงนี้ไง เกิดตรงที่สืบทอดศาสนา คือ ดำรงเผ่าพันธุ์มา ๑ ดำรงธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาถึงอนุชนรุ่นหลังนี้ ๑ นี่การบวชของลูกหลาน

แล้วพอเราแก่เฒ่าขึ้นมา เราใช้ชีวิตแก่เฒ่าเพื่อจะเข้าวัดเข้าวา เข้าวัดเข้าวาเพื่ออะไร? เพื่อเตรียมตัวตายไง เตรียมตัวตาย เพราะตายนี้จิตต้องออกจากร่างไปนะ ขณะที่จิตนี้ออกจากร่างไปเราต้องทำบุญกุศลเพื่ออะไร? เพื่อสิ่งนี้จะได้ไปเกิด เกิดสิ่งที่ดีๆ ไง บุญกุศลพาเกิดในที่ดี ถ้าบาปอกุศลจะพาเกิดในนรกอเวจี สิ่งที่เป็นทุกข์เป็นยาก นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้อย่างนั้น ประเพณีวัฒนธรรมก็เชื่อๆ ตามๆ กันมาไง

แต่ขณะที่ในปัจจุบันนี้ เราไม่ใช่เรา เรารอแสร้งแต่แล้วค่อยเข้าวัด ในปัจจุบันนี้เห็นใหม่ ขณะคนแก่คนเฒ่า การสะสม กิเลสขบขู่ผู้เฒ่าว่าง่ายสอนง่าย หายากมาก กิเลสขบขู่ผู้เฒ่าจะว่ายาก สอนยากเพราะอะไร เพราะผ่านโลกมาก ผ่านในสิ่งต่างๆ ขึ้นมา ว่าสังคมเราเข้าใจไปหมดเลย สิ่งนั้นเป็นยาพิษนะ เวลาเราทำความสงบของใจ เราจะรู้สิ่งนี้มันถึงจะสงบได้ ถ้ามีสิ่งนี้ขึ้นมาจนใจ มันจะสงบได้ไหม

สิ่งที่ความสงบไม่ได้เพราะความฟุ้งซ่านของใจ แล้วใจเห็นใหม่ คุณติ คุณเล็กๆ เวลาเขาหัดนั่งสมาธิกัน จะทำสมาธิได้ง่ายกว่าเราเพราะอะไร เพราะเด็กนี้มันขี้สงสัย เพราะมันไม่มียาพิษในหัวใจใจ มันขี้สงสัย เพราะมันยังไม่มีสิ่งที่เป็นสะสมในใจไว้มากนัก แต่ขณะที่ว่าไม่มากนัก เด็กอย่างนั้นเด็กเกิดมา เด็กก็จะ เด็กไร้เดียงสาๆ ไร้เดียงสามันเป็นชาติปัจจุบัน

แต่การสะสมของเด็กมา เด็กบางคนว่าง่ายสอนง่าย เด็กบางคนว่ายากสอนยาก เด็กบางคนเกิดมาในบุญกุศล เขาเกิดมา เขามีโอกาส จะมีคนรักเขามาก จะมีคนคอยปรนเปรอเขามาก เด็กบางคนเกิดมาพ่อแม่เอาไปทิ้งถึงขยะ สิ่งนี้มันมาจากไหน?

มันมาจากการกระทำของเขา มันมาจากกรรมของเขา สิ่งทีกรรมของเขา ขณะที่เกิดไร้เดียงสา ไร้เดียงสาเฉพาะชาติปัจจุบันนี้ แต่ตัวจิตตัวนี้มันมีกิเลสตัณหาความทะยานอยากสะสมมา มหาศาลเลย เวลาโตขึ้นมากก็ต้องมีเรียนวิชาการเพื่อความรู้ เพื่อเป็นวิชาชีพ เวลาเข้าไปในสังคม สังคมสอนเด็กคนนั้น สอนมนุษย์คนนั้นในสังคมนั้น โคนเขาเอารัดเอาเปรียบ หรือว่ามีความเมตตาธรรมก็จูนเจอเขา ถ้าเด็กคนนั้นมีอำนาจวาสนา

ในการสะสม ในการประกอบสัมมาอาชีพะในหน้าที่การงาน สิ่งนี้มันจะสะสมลงมาที่ใจ แล้วสิ่งใดที่มันกระเทือนหัวใจมาก ที่มันบาดหมางมาก สิ่งนั้นมันจะฝังใจ เวลานั่งสมาธิ สิ่งนี้จะแสดงตัวออกมา

ถึงว่า กิเลสขบขู่ผู้เฒ่า ขบขู่เมื่อแก่ว่าง่ายสอนง่าย หายาก เราก็เหมือนกัน ขณะที่เราจะไปประพฤติปฏิบัติตอนที่อายุน้อย ตอนแก่ ขณะที่ปฏิบัติตอนแก่ สิ่งทีสะสมมาตั้งแต่เด็กจนมาถึงอายุมาก สิ่งนี้มันจะกระเทือนหัวใจ สิ่งนี้เกิดเป็นนิเวศธรรม มันจะเกิดในหัวใจ มันจะสัมผัสกับใจ เห็นใหม่ เวลาเราอยู่กัน มีหมู่คณะหรือคนมาเยี่ยมเรา เราคุยกับเขาเราต้องใช้เวลาไปตลอดเวลา ขณะที่เราอยู่บ้านของเราคนเดียว หรืออยู่ปกติคนเดียว ความคิดมันออกมาจากไหน?

มันออกมาจากใจ ใจ สิ่งที่อยู่ออกมาจากใจ แล้วถ้าเรานั่งหลับตา เราทำความสงบของใจ มันยิ่งเข้าไปสู่สิ่งที่มีความคิดของใจออกมามหาศาลเลย ขณะที่เราคู่กับเขา เราต้อนรับแขก เราว่าสิ่งนี้มันเป็นการะ มันเป็นความฟุ้งซ่าน มันเป็นสิ่งที่เราต้องรับผิดชอบ ขณะที่เรานั่ง เราอยากจะมีเวลาออกประพฤติปฏิบัติ เราจะนั่งของเราคนเดียว ขณะที่ไปอยู่คนเดียว สิ่งที่มีมันซับซ้อนมา มันแสดงตัวออกมามหาศาลเลย

เราถึงต้องตั้งสติไง ถ้าเราจะตั้งสติ ความว่าง ความว่างเปล่า โลกนี้เป็นของว่างนะ มันว่างเปล่า สิ่งที่ว่าว่างเปล่าเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้เป็นสมมุติ เราเกิดมานี้เป็นสมมุติ ถ้าเราหาความว่างสิ่งนี้ไม่เจอ ถ้าเราค้นหาความว่างไม่เจอ ตัวเราเองก็เป็นความว่างอันหนึ่ง สิ่งที่เป็นความว่างนั้นเพราะอะไร เพราะมันเป็นของชั่วคราว มันเป็นอนิจจัง มันต้องสับ ต้องต่อเนื่องกันไป

ชีวิตนี้ต้องพลัดพราก คนเราเกิดมาต้องตาย ทุกคนยอมรับ แต่สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์กับชีวิต เราทำไมไม่แสวงหาล่ะ สิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา แล้วอะไรในโลกนี้มันเป็นประโยชน์กับเรา สิ่งนี้สัมมาอาชีวะก็ต้องยอมรับนะ คนเกิดมาต้องมีหน้าที่การงาน หน้าที่การงานของเรา มันก็เป็นส่วนหนึ่ง

พระบวชแล้วมีหน้าที่การงานไหม? พระบวชแล้ว ชีวิตนี้ยังต้องมี เวลาอดอาหาร อดอาหาร ขณะที่ประพฤติปฏิบัติ กิเลสมันเบาลง เราว่าปฏิบัติมันดีมาหลาย เราก็ไม่อยากจะกินอีกเลย อดอยาก ปฏิบัติจนสิ้นกิเลสละ แล้วมันเป็นไปได้ไหมล่ะ? ไม่ได้หรอก เพราะอะไร เพราะเราต้องรักษาชีวิตนี้ไว้

ในเมื่อการประพฤติปฏิบัติของเรา เราารู้ว่ากิเลสเรายังไม่สิ้นไปหรอก กิเลสยังไม่ถลอกเลย เรายังไม่เจอตัวกิเลสเลย เราถึงต้องพยายามอดอาหารเพื่อให้จิตนี้สงบเข้ามา ขณะที่อดอาหารเข้าไป ร่างกายนี้มันต้องการอาหาร แล้วเราจะต้องเอามาปรนเปรอมันเพื่อให้มันมีชีวิตอยู่ เพื่อเราจะได้ประพฤติปฏิบัติต่อไป เพราะในเมื่อประพฤติปฏิบัติมันจะไม่ถึงที่สุด ชีวิตเราจะตายไปก่อนก็ต้องออกหาอาหารมา หาอาหารมาเพื่อจะเยียวยาชีวิตนี้ไว้ได้ประพฤติปฏิบัติ

ขณะที่หน้าที่ของพระภิกษุ เวลาบวชกับอุปัชฌาย์ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ นีงานของอุปัชฌาย์ให้มา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ อุปัชฌาย์บวชกุลบุตรสุดท้ายภายหลัง ถ้าไม่บอกกรรมฐาน ๕ ไม่บอกนิสสัย ๔ การบวชนั้นไม่สมบูรณ์ เป็นพระไม่ได้

หน้าที่ของพระถึง เกสา โลมา นขา ทันดา ตโจ เห็นใหม่ นิสัย ๔ สิ่งที่ทำและไม่ทำ ประพฤติปฏิบัติไป หน้าที่ของพระเป็นอย่างนั้น

แต่ขณะที่ประพฤติปฏิบัติมันก็ต้องอาศัยการดำรงชีวิต ถึงงานของพระก็มี งานการดำรงชีวิตนะ ต้องดำรงชีวิตไป ถ้าเป็นคฤหัสถ์เขาต้องหาอยู่หากินของเขา เขาต้องหาหน้าที่การงานของเขา อันนี้ก็เป็นหน้าที่อันหนึ่ง แต่ขณะประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่จะออกมาประพฤติปฏิบัติ ต่อเมื่อมีศรัทธา มีความเชื่อ ถ้ามีศรัทธาความเชื่อจะแสวงหา ถ้าไม่มีศรัทธา ไม่มีความเชื่อ มองแต่ว่าเป็นการเสียเวลาเปล่า เราทำหน้าที่การงานของเรา อย่างนี้จะเป็นประโยชน์กับชีวิตไหม

โลกว้าง ว่างจริงๆ นะ เราจะไม่ได้อะไรเลย เราหาสมบัติของโลก แล้วก็ไว้ในโลก แล้วสมบัติกับเราต้องพลัดพรากจากกันแน่นอน เขาไม่พลัดพรากจากเรา เราก็ต้องพลัดพรากจากเขา เขาพลัดพรากจากเรา เราจับจ่ายใช้สอย นี่เขาพลัดพรากจากเรา แต่เวลาเราพลัดพรากจากเขา เราตายจากเขาไป มันก็ต้องพลัดพรากจากกันแน่นอน

แล้วว่างไป ความว่างเห็นใหม่ ความว่างเปล่าไม่ได้สิ่งใดเลย

แต่ขณะที่การประพฤติปฏิบัติ ถ้าการประพฤติปฏิบัติ เราเชื่อในศรัทธาในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมบอกว่าไม่มีสิ่งใดว่าง ไม่ว่าง ไม่ว่างเปล่า มีหมด ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เพียงแต่เกิดมามีโอกาสได้เป็นมนุษย์ แต่ไม่สร้างคุณงามความดีไป ไม่ทำคุณธรรมเข้ามาในหัวใจไป

ว่าธรรมเกิดมาแล้ว เวลาตายไปไปเจอขมบาล ในพระไตรปิฎกนะ เวลามนุษย์ตายไป ไปเจอขมบาล ถามว่า “ได้ฟังธรรมใหม่ เห็นธรรมใหม่?”

“ไม่เห็นๆ”

ขมบาลบอก ทำไมไม่เห็นการเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย นั่นนะ คือยอดของธรรม เราเกิดมาเราเป็นมนุษย์ เราไม่เคยเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตายเลยหรือ ขณะที่ดำตาดูอย่างนั้น เวลาตายไปยังไม่เข้าใจว่าอะไรคือธรรม อะไรเป็นธรรมก็ยังไม่รู้

สิ่งที่ไม่รู้ ชีวิตนี้มันได้อะไรมาละ สิ่งที่เกิดมาแล้ว ขณะที่เกิดมาในชีวิตนี้ แล้วสิ่งนี้ดำหูดำตาก็ไม่รู้จัก ดำหูดำตาก็ไม่เคยเข้าใจ ไม่เคยทำให้โอกาสเราจะประพฤติปฏิบัติเลย จนขมบาลถาม

เอานะว่าเห็นธรรมใหม่ๆ เห็นธรรมใหม่ เกิดอยู่ในมนุษย์พบพุทธศาสนา เห็นธรรมใหม่? ไม่รู้จัก ไม่รู้เรื่องเลย ถ้าอย่างนั้น มันจะไม่ได้ประโยชน์ ไม่ได้ประโยชน์อันนี้ไง

แต่ถ้าเราเข้าใจเรื่องของปัจจุบันนี้ งานของโลก เราก็หาอยู่หากินของเรา ถ้าเรามีศรัทธา ความเชื่อ เราก็จะออกประพฤติปฏิบัติ ถ้าในการประพฤติปฏิบัตินี้ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า ธรรมนี้มี นรกนี้มี มรรคผลนี้มี ถึงที่สุดจิตวิมุติก็มี เปรียบอุปมา ว่าน้ำ มีจอกมีแหน ถ้าแหวกจอกแหนออกเห็นน้ำแน่นอน

สิ่งนี้เป็นการเปรียบเทียบ เปรียบว่าธรรมนี้มี หัวใจนี้มี หัวใจเหมือนน้ำ จอกแหน คือ ความคิด จอกแหน คือ ขันธ์ จอกแหน คือ ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันปกคลุมน้ำนั้นไว้ ถ้ามันปกคลุมน้ำนั้นไว้ เราถึงจะไม่เห็นน้ำนั้นเลย เราอยู่บนจอกบนแหนแล้วก็ค้ำดินร่นเดือดร้อนกัน

คูสิ เวลาน้ำหลาก เวลาน้ำหลากไป จอกแหน มันทำให้ไปกั้นน้ำนะ น้ำท่วม เป็นอุทกภัยต่างๆ นี่เสียผลประโยชน์เพราะอะไร เพราะจอกแหนมันไปกั้นไม่ให้ น้ำมันผ่านไป ได้สะดวกสบาย แล้วจะทำอย่างไรจะเอาจอกแหนนี้ออกได้ละ

ถ้าเอาจอกแหนนี้ออกเห็นใหม่ สิ่งที่เรายืนยันกับใจก่อน ถ้าใจเราจะยืนยันว่า สิ่งที่ธรรมนี้มี ถ้าธรรมนี้มี เวลาความทุกข์เวลาเกิดกับใจ เราจะเข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นความทุกข์ ความทุกข์มัน เบียดเบียนหัวใจ ความอาลัยอาวรณ์ ความเศร้าสร้อยเหงาหงอย สิ่งนี้เป็นความทุกข์อันละเอียด แต่ความทุกข์หยาบๆ เวลาความโกรธเกิดขึ้น ความโลภเกิดขึ้น ความหลงเกิดขึ้น มันหลงนะ หลงไปในโลก หลงไปในสิ่งต่างๆ ของกระแสของโลก หลงไปสิ่งที่เป็นเหยื่อ กิเลสมันเอาเหยื่อมาป้อน

ถ้ากิเลสมันเอาเหยื่อมาป้อนนะ คูสิ คนนั้นก็มีความเจริญก้าวหน้า คนนี้ก็มีความเจริญมาก ประเทศชาตินั้นก็เจริญ เราก็จะไปต้นกับโลกเขา นี่กิเลสมันเอาเหยื่อมาป้อนเรา ทั้งที่ว่าสิ่งนี้มันเป็นธรรมชาติ สิ่งนี้มันเป็นความเป็นไป โลกนี้เป็นอนิจจัง ความแปรไปของโลกมันจะเป็นธรรมชาติของมันอยู่สภาวะแบบนั้น อยู่ที่สภาวะกรรม กรรมเกิดในยุคไหน ในสมัยใด การเกิดในสถานที่ใด

ในปัจจุบันนี้ โลกเจริญ การเคลื่อนย้าย เกิดในประเทศไม่สมควรยังเคลื่อนย้ายไปประเทศอันสมควร เคลื่อนย้ายไปโดยกิเลสใจ ในเมื่อกิเลสมันต้องการ กิเลสมันเข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นความ

เจริญ สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่จะทำให้ความสุขกับเราไง เราไปแสวงหามาขนาดไหนนะ สิ่งนี้แก้เกิดแก้ตาย ไม่ได้หรอก ขณะที่เราจะแก้เกิดแก้ตาย มันต้องแก้ในหัวใจของเรา

ที่ว่าจอกแหนมันปกคลุมใจอย่างนี้ไง มันถึงเข้าใจไปทางโลก มันถึงจะออกไปเอาแต่ประโยชน์กับทางโลกนั้น มันไม่เอาประโยชน์กับทางธรรม ถ้าเอาประโยชน์ทางธรรม เกิดพุทธศาสนา ถ้าเราถือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ที่ใจ ในเมื่อหัวใจเรายึดมั่นในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เรายึดมั่น เรากำหนดพุทธโฆ เวลาเราทำคำบริกรรมพุทธโฆต่างๆ มันออกมาจากไหน?

มันออกมาจากใจนะ ถ้าใจเรานึกพุทธโฆ มันถึงจะเกิด แล้วคำว่า “นึกพุทธโฆ” คนที่เขาไม่สนใจ เขาจะนึกพุทธโฆไหม เขาคิดแต่เรื่องของเขา เราไปบอกเขาให้บริกรรมพุทธโฆ เขาจะหาว่าเราเสียดสีทันทีเลย เพราะเขาไม่เข้าใจหรอก สิ่งที่ไม่เข้าใจนั้นเพราะอะไร เพราะใจเขาหยาบ

ถ้าใจเขาหยาบ ขนาดที่ว่าเรื่องศาสนาเขาก็ไม่เชื่อ ในเรื่องของโลก เรื่องของนรกสวรรค์ เรื่องวิญญูะ เขาก็ไม่เชื่อ ขณะที่เขาก็เกิดมาเหมือนกัน ใจขณะที่ทำบุญทำกรรม สิ่งนี้ไม่ว่างเปล่าหรอก มันจะมีบาปอกุศลเข้าไปกับจิตดวงนี้ จิตดวงนี้ไม่เคยตาย มันเวียนตายเวียนเกิดเป็นธรรมชาติของเขา ในธรรมชาติของเขานะ แล้วแต่เวรกรรมมันขับไล่ไป ว่างเปล่าไม่มี ทำดีก็ถือได้ ดี ทำชั่วก็ต้องได้ชั่ว

สิ่งที่ทำดีทำชั่ว ในปัจจุบันนี้ว่า เขาทำชั่วขนาดนี้ ทำไมเขามีสถานะ เขามีความสุขของเขา

ไม่จริง สถานะความสุขของเขา ความที่เขามีความสุข เขาต้องมีบุญกุศลของเขามา เขาต้องได้สร้างของเขามา แต่สร้างโดยสิ่งที่...คุณในธรรมบทสิ เทวดาที่เคยทำบุญกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอินทร์เป็นผู้ปกครอง เป็นพระอินทร์นะ พระอินทร์ต้องสร้างอะไร สมบัติของพระอินทร์คือสร้างแหล่งน้ำ สร้างศาลา สร้างโรงงาน สร้างสิ่งที่เป็นสาธารณะ บุญอย่างนี้ไปเกิดเป็นพระอินทร์ แต่ขณะที่เขาทำบุญกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แสงหรือสิ่งที่เป็นคุณธรรมของเขามีมากกว่า พระอินทร์ยังต้องมาใส่บาตรพระกับสัพปะเพื่อจะเอาคุณธรรมนี้เพื่อไปปกครองเขา

สิ่งที่เขาเกิดมา แล้วเขาว่าเขามีบุญกุศล เขาเคยทำบุญกับสิ่งที่เขาทำบุญ สิ่งนี้ให้ผลมา ถ้าให้ผลมา สิ่งนี้เรายังกลับว่าเขา แต่ให้ผลมา แต่การกระทำของเขาก็คือกรรม ทำดีก็คือดี ทำชั่วก็คือชั่ว สิ่งที่ทำชั่ว มีสถานะ คือมีโอกาส เหมือนพระอินทร์ เหมือนกับผู้ที่เกิดมามีบุญญาธิการ ถ้าเขา

ได้สร้างสมบุญญาธิการเป็นบุญกุศลของเขา เขาก็ได้ประโยชน์ของเขา เขาได้โอกาส เขามีสถานะ แต่เขาทำแต่ความชั่วละ เขาทำความชั่ว แล้วความชื่อนี้มันแผ่กว้าง ความชื่อนี้ทำให้คนอื่นมีความทุกข์ความยากมาก นี่ผลจะให้เขามหาศาลเลย

คูลี อนันตริยกรรม แม้แต่ทำองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้หือพระโลหิต ทำสงฆ์ให้แตกแยก ทำสิ่งที่ว่าฆ่าพระอรหันต์ ฆ่าพ่อ ฆ่าแม่ นีออนันตริยกรรม สิ่งที่เป็นอนันตริกรรมนี้ปิดกั้นมรรคผลเลย แต่ขณะที่ทำกรรมอันมหาศาล คือทำกรรมสิ่งที่ทำให้คนทุกข์ลำบาก เป็นสิ่งที่เราเบียดเบียนเขาไว้มาก นี่มันก็เป็นกรรมเหมือนกัน แล้วมันจะเป็นสิ่งที่เป็นการสุขมาจากไหนละ

มันเป็นความคิดของเรา ว่าเขาทำความชั่ว ทำไมเขามีโอกาส ทำไมเขาคิดสภาวะแบบนั้น กรรมเหมือนกันแหละ เขามีโอกาสแล้ว เขาไม่ทำคุณงามความดี มันน่าสลดใจใจ นี่กรรมสังเวช

คนนี้จะแสวงหาโอกาส ขณะที่เขามีโอกาส เขาควรจะทำบุญกุศล เขาควรจะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ ทำไมเขาไหลไปทำสิ่งที่เป็นบาปอกุศล เขาไปทำ นี่กิเลสมันเอาเหยื่อป้อนอย่างนี้ เห็นไหม นี่มันบังตา ถ้ามันบังตาอย่างนั้นมันก็เป็นเรื่องของสัตว์โลกใจ เรื่องของคนอื่น เรื่องของเขาเป็นเรื่องของเขา ขณะที่เรามองเป็นธรรมดาแล้วเตือนตัวเอง ย้อนกลับมาที่เรา แล้วเราละ

โลกนี้ร้อนเป็นไฟ ในสโมสรสันนิบาตทุกดวงใจเราร้อน ขณะที่แห้วทุกข์มาก ทุกดวงใจนะ ขณะที่สโมสรสันนิบาต แล้วโลกนี้มีอะไรละ โลกนี้มีอะไรเป็นที่น่ารื่นเริง

เราเกิดมาในโลกนี้ มนุษย์สมบัติที่สุดยอด แล้วเราเข้าใจในธรรม เราเชื่อธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่เป็นชีวิตนี้เราก็พออยู่พอกิน เราก็รักษาชีวิตของเราได้ แล้วเราจะรื้อค้นใจ เราจะเปิดจอกแหนให้ได้ ถ้าเราเปิดจอกแหน เราจะได้ใช้นั้น ถ้าเราเปิดจอกแหนนะ สิ่งที่เราพยายามเปิดจอกแหน เรากำหนดพุทโธๆ สิ่งนี้เปิดจอกแหน ถ้ามีสตินะ สติมันจะกันไว้

คูลี คูเวลาน้ำท่วม สิ่งที่เขาสูบน้ำขึ้นมา เวลาคนเราขาดน้ำไม่ได้ สิ่งที่เขาขาดน้ำ บ้านไหนขาดน้ำ ตำบลไหนขาดน้ำ เขาต้องพยายามแสวงหาน้ำนี้มาให้การดำรงชีวิต การใช้สอยในบ้านของเขา ในชุมชนของเขาต้องมีน้ำใช้ ขาดน้ำไม่ได้ นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเรามีความรู้สึก เรามีหัวใจอยู่ เรามีน้ำอยู่ เรามีน้ำใจ ใจเรามีอยู่ แต่เราหาใจเราไม่เจอใจ เราถึงต้องเอาสติกันไว้ สติกันให้จอกแหนแยกจอกแหนออก ถ้าแยกจอกแหนออก พยายามแยกจอกแหนออก แล้วเราสูบน้ำขึ้นมา

เวลาคุณน้ำขึ้นมานะ ถ้าสติเรากันไว้ไม่อยู่ เวลาเครื่องคุณน้ำ พวกจอกพวกแหนเข้าไปอุดตันก็คุณน้ำขึ้นมาไม่ได้ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าสติเราขาด สติเราบกพร่อง การทำความสงบของใจมันก็ไม่ก้าวเดินไป เราถึงต้องตั้งสติของเราละ ตั้งสติของเรา ทำสิ่งนี้ขึ้นมาให้เป็นประโยชน์กับเรา เราแหวกจอกแหนเพื่อให้เห็นน้ำ แล้วจะทำอย่างไร ทำลายจอกแหนอย่างไร น้ำนั้นจะมาเป็นประโยชน์อย่างไร

เหมือนกับทหารนะ สิ่งที่เขาเป็นทหาร เขาออกฝึกรบ ซ้อมรบ ทหารตั้งแต่สอบเข้าเป็นทหาร เขาต้องเรียนวิชาการก่อน แล้วออกฝึกซ้อม การฝึกซ้อมของทหารนั้น ถ้าเขายังไม่ได้ออกรบ ทหารนั้นยังไม่ได้เห็นภัย แต่ขณะที่เขาฝึกซ้อมของเขา แล้วเขาไม่เคยออกรบเลย เขาก็ทำการพัฒนาประเทศชาติ สิ่งที่เขาทำการพัฒนาประเทศชาติ เขาก็ได้ประโยชน์ของเขา เพราะเขาได้เงินเดือน เขาได้หน้าที่การงาน

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติของเรา ถ้าเราไม่สามารถเห็นข้าศึก คือไม่สามารถยกวิปัสสนาได้ ถ้าเรายกวิปัสสนาไม่ได้ก็เหมือนทหารที่เขาฝึกซ้อมแล้ว เขาใช้ดำรงชีวิตในการรับราชการทหารนั้น แต่เขาไม่เคยออกรบเลย เพราะเขาไม่มีโอกาสออกรบ หรือเขาไม่มีอำนาจวาสนา หรือเขาปฏิเสธในการออกรบนั้น

แต่ถ้าทหารได้ออกรบนะ ถ้าทหารได้ออกรบ จะทำลายจอกแหน การถอนทำลายจอกแหนมันต้องมีการออกรบ ออกประหัดประหารกัน สิ่งที่ออกประหัดประหารกัน ถ้าทหารยังไม่เคยรบก็ จะไม่เห็นข้าศึก เวลาซ้อมรบ เวลาฝึกฝนวิชาการทางทหาร เขาจะเริ่มฝึกฝนในการทำสงคราม สิ่งที่ทำสงคราม สิ่งนี้มันเป็นวิชาการทั้งหมดเลย แล้วเวลาออกภาคสนามก็เป็นข้าศึกสมมุติ สิ่งที่สมมุติจะทำกันเพื่อเอาคะแนน เพื่อเอาสิ่งนี้ผ่านหรือไม่ผ่าน สอบเป็นวิชาการเฉยๆ ถ้าทำอย่างนั้น มันไม่เป็นความจริงหรอก

สิ่งที่ไม่เป็นความจริงเพราะอะไร เพราะมันเป็นสิ่งที่ว่า ถ้าเราไปเจอข้าศึกศัตรู เวลาข้าศึกศัตรู เวลาเราออกรบมันถึงกับชีวิตนะ ถ้าทำลายชีวิตกันเพื่อเขาจะเอาชนะคะคานกัน นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราจะชำระกิเลส สิ่งที่เป็นกิเลสตัดทอนความทะยานอยาก เราว่าเราจะชำระกิเลสๆ แล้วกิเลสมันอยู่ไหน

“ความว่างเปล่า” ความว่างเปล่าของการประพฤติปฏิบัตินะ ผู้ที่ไม่เชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า นรกสวรรค์นี้ไม่มี สิ่งนี้ไม่มี ชีวิตนี้เราใช้ตามแต่ความต้องการของเรา ในเมื่อเรามีสติ ในเมื่อเราทำคุณประโยชน์อย่างนี้แล้ว นี่คือนิเวศของเรา เขาก็ทำของเขาไปอย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ในการประพฤติปฏิบัติเห็นไหม เป็นความว่าง สิ่งนี้เป็นความว่างเห็นไหม ความว่าง ว่างเปล่า ว่างเปล่าเพราะอะไร ว่างเปล่าเพราะไม่มีสติ ว่างๆ เข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นธรรม มันเป็นธรรมไปไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิเสธตั้งแต่อาฬารดาบสมาแล้ว ความว่างอย่างนี้ มันไม่มีการกระทำ ไม่มีการกระทำเหมือนทหารไม่เคยออกรบไป สิ่งที่ทำทหารไม่เคยออกรบ ไม่เคยเจอข้าศึก เป็นความว่างขนาดไหน นี่ก็เป็นความว่าง แล้วเข้าใจเอาเองว่าสิ่งนี้เป็นธรรม

คูลี เวลาคนเขาเล่นว่าว ที่เล่นว่าว เวลาว่าวขึ้นถึงลมบน เขาจะมีเชือก สิ่งที่มีเชือก ถ้ายังมีเชือกอยู่ มันมีสืบต่ออยู่ เราควบคุมว่าวของเราอยู่บนอากาศ เราควบคุมได้ เวลาเขาแข่งขันกันเห็นไหม เขาให้โฉบ เขาห้ามทำลายกัน เขาทำได้หมด แต่ถ้าว่าวเชือกขาดนะ ว่าวเวลาขึ้นไปถึงลมบน แล้วเชือกมันขาด เราควบคุมไม่ได้ นี่ไง ความว่าง ปราศจากความว่าง ว่างหมด ไม่มีอะไรเลย ไม่มีอะไรคือควบคุมไม่ได้ ว่าวเชือกขาด ไม่มีเชือกควบคุมมัน

ถ้าไม่มีเชือกควบคุมมัน เห็นไหม จิตมีอยู่ไง น้ำมีอยู่ เวลาเราแหวกจอกแหนเราเห็นน้ำอยู่ เห็นน้ำอยู่ แต่ไม่มีสติ สติควบคุมจอกแหน ไม่ให้จอกแหนปิดน้ำนั้น นี่ก็เหมือนกัน เวลาว่าวขึ้นไปถึงลมบน เวลาเชือกมันขาดไปแล้ว สติมันขาดไป ทีนี้สติขาดไปก็ควบคุมว่าวไม่ได้ พอควบคุมว่าวไม่ได้ ก็บอกว่าความว่าง สิ่งนี้เป็นความว่าง ความว่างไม่มีสิ่งใดๆ เลย ความว่างจับต้องไม่ได้... อย่างนี้หรือเป็นสภาวะธรรม

ถ้าสภาวะธรรม เวลาว่าวของเราขึ้นไปถึงลมบน เรามีเชือก เราจะควบคุมว่าวของเราได้ ความว่างมี ความว่างไม่ปราศจาก ความว่างไม่เป็นความเปล่า สิ่งที่เป็นความว่างเปล่าอันนั้นไม่ใช่ธรรม สิ่งที่เป็นความว่างเปล่านั้นเป็นฤทธิวิปริต เป็นสิ่งที่กำหนดไว้แต่ขาดสติ

ถ้ามีสติมันจะเป็นความว่างเปล่าไปนะ ไม่ได้เพราะอะไร เพราะความว่าง ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ คนทำความสงบของใจมันจะเข้าใจเลย ว่าสิ่งนี้มันสงบขนาดไหน มันปล่อยางขนาดไหน กำหนดปริกรรมพุทธโศกๆ เข้าไป หรือผู้ที่ว่าเป็นพุทธจริต คือ ผู้ที่มีปัญญา สิ่งที่มีปัญญา ปัญญา กำหนดพุทธโศกๆ มันจะไม่ยอมรับไป เพราะมันเป็นศรัทธาจริต มันต้องมีความ

เชื่อ มีความองอาจ มีความกล้ากำหนดพุทธโง่ๆ สติควบคุมไปกับกำหนดพุทธโง่ๆ มันจะสงบได้ เพราะอะไร

เพราะคำว่าพุทธโง่เป็นคำปริกรรม จิตมันเกาะคำว่าพุทธโง่ไว้พร้อมกับสติ สติกันจอกแหนไว้ มันจะเปิดจอกแหนออกให้เห็นน้ำเห็นไหม นี่มันต้องมีความมูมานะ มันต้องมีสติสัมปชัญญะ แล้วพุทธโง่ไปเรื่อยๆ มันจะเป็นขณิกสมาธิ คือวูบเข้ามา เห็นสภาวะความสงบบ้าง ถ้าขาดสติ พอว่าง ตกใจ หรือดีใจ จะติดสภาวะแบบนั้น กำหนดพุทธโง่ไปเรื่อยๆ ตั้งสติไปอีก เริ่มต้นใหม่ จากขณิกะ จะเป็นอุปจาระ

อุปจาระ คือมันจะสงบลึกเข้ามาอีก มันลึกเข้าไป พอลึกเข้าไป อุปจาระนี่ลอกของจิต จิตนี้จะออกเห็นนิมิต ออกเห็นต่างๆ ถ้าอย่างนี้แล้วติดสภาวะแบบนี้ ถ้าเรามีอำนาจาสนา เราต้องใช้กำหนดพุทธโง่ๆ สติพร้อมเข้าไป อานาปานสติกำหนด หรือว่ากำหนดพุทธโง่ได้ทั้งหมด พอได้ทั้งหมด เวลาจิตเข้าไปสงบเข้าไปเรื่อยๆ สิ่งนี้ เริ่มต้นตั้งแต่พุทธโง่จะเริ่มจางไป คำว่า “จางไป” มันจางไปเอง ไม่ใช่เราจะไปตั้งใจให้มันจางนะ

คำว่า “พุทธโง่เบาลงๆ” เราตั้งใจให้มันเบาลง เราไม่กล้าให้พุทธโง่ได้ชัดเจน เรากลัวว่าจิตมันจะไม่เป็นความสงบ นี่กิเลสมันหลอกได้แบบนี้

ขณะเราประพฤติปฏิบัติ ว่าวเชือกขาด เวลาเชือกขาด สติมันขาดไป ว่าวควบคุมไม่ได้ มันก็ไปตามแต่ลมจะพัดไป ไปตกที่ไหนก็ไม่รู้ ว่าวเป็นของเรา เราพยายามส่งขึ้นไปบนอากาศ เวลาเชือกขาดแล้วมันไปตกทวีปไหน หายไปเลย สิ่งนี้ไม่มี แต่ถ้ามี จะมีสติตลอดไป

พุทธโง่ๆ ให้ชัดเจน สติให้ควบคุมให้เต็มที่ ความสงบของใจมันจะเป็นไปธรรมชาติของใจนั่นเอง ไม่ใช่เราไปคาดไปหมาย หรือเราไปต้องการให้เป็นสภาวะที่เราพึงครุบาอาจารย์มา สิ่งนี้เชือกจะขาดไป แล้วไม่เป็นประโยชน์ นี่ว่างอย่างนี้ว่างเปล่า ว่างเปล่าไง แต่ถ้าว่างมีสตินะ ควบคุมได้หมด

ตั้งแต่ปล่อยวางขนาดไหน ปล่อยวางเข้ามา จิตนี้ตั้งมั่นเข้ามา จนพุทธโง่ๆ จนพุทธโง่ไม่ได้สงบลึกเข้าไปเป็นอัปนาสมาธิ จิตนี้ตั้งมั่นมาก ความว่างอย่างนี้มีสติควบคุม แม้แต่ความว่างก็มีสตินะ ถ้าไม่มีสติเป็นเอกัคคตารมณ์ได้อย่างไร จิตนี้ตั้งมั่นได้อย่างไร ในเมื่อถ้าจิตนี้ตั้งมั่น จิตนี้ควรแก่การงานอย่างไร สิ่งที่ควรแก่การงาน ยกขึ้นวิปัสสนา นี่ทหารจะออกรบไป

ถ้าทหารจะออกรบ เขาต้องมีข้าศึก ทหารจะออกรบ ออกรบเพราะอะไร เพราะมีข้าศึก ถ้า
มันรบในประเทศ เพราะเรื่องของความมั่นคง ถ้าเรื่องของความมั่นคงเป็นหน้าที่ของทหาร แต่ถ้า
ทหารไม่ยอมออกรบนะ มันบอกว่า นี่ไม่ใช่เรื่องความมั่นคง นี่เป็นคดีอาญา นี่จะเป็นหน้าที่ของ
ตำรวจ นี่เป็นของผู้ที่รักษาความสงบในประเทศ ไม่ใช่หน้าที่ของทหาร เพราะอะไร เพราะกิเลส
มันครอบงำ เพราะกิเลสมันหลอกลวง กิเลสมันหลอกลวง กิเลสมันต้องการเอาจิตดวงนี้ไว้ใน
อำนาจของมัน มันไม่ให้ออกวิปัสสนาหรือ

ถ้าไม่ให้ออกวิปัสสนา มันจะเห็นโทษไหม เห็นโทษผู้ที่ทำลายให้จิตนี้ต้องเวียนตายเวียนเกิด
ไปในวัฏฏะ ใครเป็นคนทำลาย? ก็กิเลสไงทำลาย กิเลสคือใคร? กิเลสคือความเคยใจ กิเลสคือ อวิช
ชาปจฺจุยา สงฺขารา ที่อยู่ในหัวใจของเรา

เพราะเราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราประพฤติปฏิบัติของเรา
ขึ้นมา เราถึงได้สภาวะแบบนี้ ได้สภาวะแบบว่าลึกที่สุด ขณะเราปล่อยวางขนาดไหน สติพร้อม
แล้วพยายามโน้มไปหากาย เวทนา จิต ธรรม นี่เป็นสิ่งที่ทำลายกิเลสไป ทหารจะออกรบ ถ้าทหาร
ออกรบนะ มันจะเป็นประโยชน์กับใจดวงนี้ เพราะอะไร เพราะมันจะเป็นวิปัสสนาญาณ

สิ่งที่เป็นวิปัสสนานะ สิ่งที่เป็นสมณะ สมณะคือความสงบของใจ ขณะที่เราทำความสงบ
ของใจ ถ้าผู้ที่เป็นพุทธจริต สิ่งที่เป็นปัญญา ปัญญาคือ ความใคร่ครวญของจิต จิตนี้จะมีปัญญา
แล้วจะไม่เชื่อสิ่งใดๆ ขณะที่ว่าพุทโธๆ มันจะมีความต่อต้านของกิเลส มันจะมีความต่อต้าน คือนั่ง
ไปแล้ว ไม่ได้ประโยชน์ นั่งแล้วสิ่งที่จะโง่งวง นั่งแล้วมันจะอึดอัด จะมีสิ่งต่างๆ

ให้ใช้ความคิด สิ่งที่ใช้ความคิดนี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธินี้เป็นปัญญา
ของเรา สิ่งที่เป็นปัญญาของเรา เป็นโลกีย์ปัญญา โลกีย์ปัญญาอย่างนี้เป็นจอกแหน จอกแหนนี้คือขั้น
๕ ขั้น ๕ เห็นไหม รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ขั้น ๕ ชาติขั้นนี้เป็นสมบัติของมนุษย์ ใน
เมื่อมนุษย์มีชาติมีขั้น ๕ ชาติขั้นนี้ ขั้นนี้ คือสิ่งที่ได้มาโดยสถานะของมนุษย์

ขณะที่คิดออกไป ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นมนุษย์ เกิดมาพบ
พุทธศาสนา แล้วมีศรัทธาความเชื่อ เชื่อในการเกิด เชื่อในการตาย ไม่ใช่ตายแล้วไปให้ยมบาลถาม
ว่าเห็นไหม ยังไม่ยอมเชื่อ นั่นเป็นคนที่ว่าจิตต่ำมาก จิตที่เป็นหยาบมาก จิตนี้เกิดมาพบพุทธ
ศาสนา แล้วตัดดวงมรรคผลในศาสนาไม่ได้ แต่ขณะที่เรามีความเชื่อ เราเชื่อในศาสนา แต่เมื่อเรา
พยายามกำหนดพุทโธๆ แล้วไม่ได้ผล

ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ คือใช้โลกีย์ปัญญา ปัญญา คือ ปัญญาที่โลกเขาใช้กัน

สิ่งที่โลกเขาใช้กันนะ เขาใช้กันเป็นวิชาชีพ ครูที่ศึกษาทางวิชาชีพสิ ผู้ที่มีสติ ผู้ที่มีปัญญา เห็นไหม การศึกษาเล่าเรียนเขาจะได้ประโยชน์กับเขามาก ขณะศึกษาไป เขามีปัญญาของเขา ศึกษาเหมือนกัน จบมาในชั้นเดียวกัน แต่ปัญญาไม่เท่ากัน นี่เพราะอะไร เพราะมันต่างกันด้วยจิต นิสัยนี้แหละ ขณะที่เราใช้อย่างนี้ เราก็ใช้สติของเรา แล้วควบคุมความคิด เอาความคิดนี้ มีสติ พร้อม ถ้าคิดอย่างไรเกิดขึ้นมา สติพร้อมไป ตามเข้าไป

คิดนี้คิดเรื่องอะไร? คิดนี้คิดเรื่องโลก โลกสภาวะเป็นแบบนี้ แล้วเราเป็นโลกใหม่ เราก็เกิดในโลก โลกนี้มีเพราะมีเรา เราเกิดมาแล้วเราก็แบกรับภาระของโลก เราตายไปแล้ว โลกนี้ก็ยังมีสังคมก็เป็นแบบนี้ สิ่งนี้มันเป็นธรรมชาติของเขา แล้วเราไปแบกรับทำไม เราไปแบกรับเรื่องของโลก เราแบกโลกเราก็หนัก

ถ้าเราจะปล่อยโลก ปล่อยโลกคือใคร? ปล่อยโลกคือใจ จะปล่อยได้อย่างไรละ ในเมื่อความคิดมันก็หมุนอยู่อย่างนี้ มันปล่อยไม่ได้ สติตามไป คิดไปแล้วเหนื่อยไหม คิดไปสิ่งนี้มันเป็นประโยชน์กับเราไหม ถ้าไม่เป็นประโยชน์ ทำไมคิดอยู่ล่ะ เห็นไหม สติตามไปเรื่อยๆ สติตามความคิดนี้ไป ถ้ามันพลิกอย่างนี้ มันจะปล่อยวางเข้ามาบ่อยๆ

โดยสังจะความจริง พลังงานสิ่งใดก็แล้วแต่ ต้องหมุนไป เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป ไม่มีสิ่งใดคงที่ ความคิดก็ไม่คงที่ ความคิดเหมือนแขกจรมา เวลาความคิดแขกเข้ามาหาเราแล้วเราจะต้อนรับแขกอย่างไร สติธรรมต้อนรับแขก แขกมาหาเรา เราจะบริหารแขกอย่างไร

ถ้ามีสติ เริ่มตั้งแต่แขกมา แขกเข้ามา แขกคนนี้ คือว่าคนพาล ความคิดเป็นความโกรธ โกรธขึ้นมาเป็นคนพาล ถ้าเกิดเป็นความหลง แขกคนนี้อาแต่ใจ ถ้าเกิดมาเป็นความโลภ แขกคนนี้เข้ามาตีสนิทกับใจเรา นี่มันจะมีสติสัมปชัญญะบริหาร คุไป แล้วมันดักได้ สิ่งทีบริหารแขกที่มา คือความคิดเกิดดับ ไม่ใช่เรา สิ่งทีความคิดเกิดดับ ไม่ใช่เรา เราถ้ามีสติอยู่ ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ มันจะเริ่มเบาลงๆ เพราะอะไร

เพราะความคิดมันหยุดของมันเอง ถ้าไม่มีสติตามนะ คิดจนมันหยุดเอง เว้นไว้แต่สิ่งที่มันกระเทือนหัวใจรุนแรงมาก คิดไปจนถึงกับเสียสติก็มี แต่ถ้าความคิดนี้ไม่รุนแรง เป็นปกติของ

สามัญชนนะ ความคิดนี้ คิดไปเดี๋ยวก็หยุด เดี่ยวก็เบาลง เดี่ยวก็จางลง นี่เป็นสัจจะความจริงของมัน เพียงแต่ว่า กิเลสมันไปใส่ไฟ จะตามมันไปตลอด สิ่งนี้มันถึงเผาจนใจตลอดไป

ถ้าสติควบคุม แล้วเห็นการเกิดดับ ความคิดนี้มันหยุดได้ เห็นไหม พอหยุดได้ เราเริ่มเห็น สิ่งที่ยุติได้ ตามรู้ตามเห็น “ตามรู้ตามเห็น รู้เท่ารู้ทัน รู้แจ้งแทงตลอด” มันเป็นสมาธิได้ มันปล่อยวางได้ ถ้ามันปล่อยวาง เราเห็นเป็นความปล่อยวางบ่อยครั้ง นี่เราควบคุมจากแห่นได้ เราแยกจากแห่นออกมาได้ ถ้าแยกจากแห่นได้ สิ่งนี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันก็สงบเข้ามาได้ ถ้าสงบเข้ามาได้ เราก็ยกวิปัสสนาได้

ถ้ายกวิปัสสนาไป เห็นไหม ทหารออกรบ จะออกรบต้องเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม ชั้นของทำความสงบ มันเป็นสติส่วนหนึ่ง “งานชอบ” งานชอบในสมณะ งานชอบในการหาใจของเรา หาน้ำในใจของเรา ใจเรามีน้ำ น้ำคือตัวใจ ความคิดคือจากแห่น ความคิดต่างๆ เราแยกออกมา เราต้องเห็นน้ำได้ น้ำมีอยู่ แต่เราไม่เคยทำ เราทำไม่ได้ เราเข้าใจว่าไม่เห็นน้ำ

แต่ถ้าเราพยายามของเรา ดินที่เป็นสิ่งที่เป็นแหล่งน้ำ ชุดลงไปไม่มากก็จะเจอน้ำ ดินที่อยู่ในที่แล้ง อยู่ในบนภูเขา ชุดไปมันก็ต้องมีความลึก นี่ก็เหมือนกัน อยู่ที่จิตนิสัย ใครสร้างบุญญานิการมามากมาน้อย ถ้าสร้างมามาก เหมือนกับดินอยู่ในแหล่งน้ำ ชุดไปไม่กี่ทีก็เจอน้ำ แต่เราสร้างวาสนาเป็นอย่างนี้ มันถึงเป็นจิตนิสัยของเรา มันเป็นอำนาจวาสนาของเรา เราจะไปเรียกร้องเอากับใครไม่ได้หรอก สิ่งนี้เราสร้างสมของเรามา เราก็ทำตามหน้าที่ของเราไป เราตั้งสติแล้วทำของเราไป

เพราะขณะนี้เรากำลังมาพบพุทธศาสนา ธรรมและวินัยกำลังเจริญรุ่งเรืองมาก แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติ ดีเหลือมันต้องดีตอนที่เหลือมันโดนเผาไฟแดงๆ ตอนนีศาศนาในการประพฤติปฏิบัติกำลังเจริญรุ่งเรือง เราจะต้องดีเหลือ เราจะต้องพยายามทำของเรา ในเมื่อเราทำของเรา เราไม่ต้องไปสนใจกับผู้อื่น

สิ่งที่เป็นผู้อื่น มันเป็นสมบัติของเขา เขาสร้างสมบุญญานิการของเขา เขาก็ได้ประโยชน์ของเขา ของเราเป็นอย่างนี้ ความสุขความทุกข์มันอยู่ที่ใจของเรา เราต้องใช้ประโยชน์ของเราในปัจจุบันนี้ หน้าที่ถึงต้องตั้งสติ แล้วพยายามใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ใคร่ควรไป มันจะปล่อยปล่อยมาๆ ถ้ากำหนดพุทโธก็เหมือนกัน จนถึงที่สุดนะ ใช้สติต้องมีความชำนาญ บ่อยครั้งเข้า ต้องบ่อยครั้งเข้านะ

ไม่ว่างเปล่าหรือ “ไม่ว่างเปล่า”

ว่างจริงๆ ว่างมีสติ ว่างมีสติเห็นใหม่ เวลาปล่อยทีหนึ่ง สงบทีหนึ่ง เวลามันคลายตัวออกมา อุปจารสมาธิคลายออกมา คลายนี้ว่างเพราะอะไร ถ้าว่างด้วยคำบริกรรม เราก็ต้องเอาคำบริกรรมนี้เป็นตัวตั้งแล้วพยายามเข้าไป ถ้าว่างด้วยปัญญาอบรมสมาธิ มันว่างเพราะอะไร เพราะสติเราทันสติและเหตุผล มันเข้าไปปลบล้างกิเลสที่มันคิดตามธรรมชาติของมัน

ถ้าปัญญาอบรมสมาธิมันจะมีปัญญา คือความคิดที่เข้าไปปลบล้างความคิดของกิเลส แล้วมันจะมีสติพร้อมเข้าไป มันจะลบล้างๆ ลบล้างจนเหตุผลของกิเลสสู้ไม่ได้ ถ้าเหตุผลสู้ไม่ได้บ่อยครั้งเข้าๆ เห็นความเป็นไปนะ เห็นตามความเป็นจริงนะ

กำหนดพุทโธก็เหมือนกัน ใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็เหมือนกัน ถึงจุดหนึ่งแล้ว รูป รส กลิ่น เสียงต้องขาดออกไปจากใจ รูป รส กลิ่น เสียง มันเป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เป็นสิ่งเครื่องล่อ เป็นสิ่งที่กิเลสเอาเหยื่อนี้ล่อใจ ถ้ามันล่อใจ มันก็กินเหยื่ออย่างนี้ มันก็เสวยอารมณ์อย่างนี้ นี่แยกมาแล้วบริหารไม่เป็น เอาแยกเป็นเรา เอาเราเป็นแยก คิดไปด้วยกัน แต่ถ้ามันรูป รส กลิ่น เสียงขาดออกมาเป็นกัลยาณปุถุชน แยกไม่ใช่เรา เราไม่ใช่แยก ความคิดไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ความคิด ความคิดเกิดเพราะสติเราอ่อน เราขาดสติ มันถึงออกเป็นความคิดได้

ถ้าสติเราทัน เราควบคุมได้หมด รูป รส กลิ่น เสียง เสียงกระทบขึ้นมา จะสรรเสริญนินทาจะเป็นสิ่งต่างๆ รูป เสียงต่างๆ กระทบใจ สติพร้อม สติกำหนดปั๊บจะปล่อยๆ นี่กัลยาณปุถุชน เป็นทหารที่ฝึกซ้อมแล้ว พร้อมทั้งจะออกรบ ถ้าจะออกรบ ออกรบในอะไร? ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม ทั้งปัญญาอบรมสมาธิและสมาธิอบรมปัญญา ต้องน้อมไปที่กาย เวทนา จิต ธรรมโดยอริยสัจ โดยสัจจะความจริง

จะเจโตวิมุตติหรือปัญญาวิมุตติ ต้องย้อนกลับไปที่กาย เวทนา จิต ธรรม ทั้งนั้น

สิ่งที่ทั้งนั้นเพราะอะไร เพราะเราเกิดมา จิตเรา “กายกับจิต” กายเกิด เพราะมีมือวิชา เพราะจิตนี้ปฏิสนธิขึ้นมาถึงเป็นเรา ถ้าเป็นเราอยู่ แล้วมีอำนาจวาสนาพบธรรมรส ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมาแก้ไข แล้วเรามีครูบาอาจารย์ชี้แนะ เรามีศรัทธา ความเชื่อ เราก็ประพฤติปฏิบัติมา แล้วเรามีอำนาจวาสนาด้วย

ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาก็เป็นทหารที่ฝึกซ้อมแล้ว แล้วยกขึ้นวิปัสสนาไม่ได้ ก็เป็นทหาร นักพัฒนา เป็นทหารอาชีพ ได้อาชีพของทหาร ได้เงินเดือน ได้หน้าที่การงาน สิ่งที่ได้หน้าที่การงาน มันก็ประพฤติปฏิบัติมาแล้ว ไม่เข้าอริยมรรค อริยผล มันก็เป็นการปฏิบัติบูชา ทำให้ภพชาติ สิ้นเข้า ทำให้สิ่งนี้เป็นสร้างสมให้เป็นจริต เป็นนิสัย

จูพจน์ถกเถียง จูพจน์ถกเถียงมาในสมัยพุทธกาล เกิดมากับพี่ พี่เป็นพระอรหันต์ ตัวเอง ปฏิบัติขนาดไหนก็ไม่ได้ จนพี่ชายไล่ให้สึก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเสด็จมาแล้ว เห็นนิสัย ไปรอลอย รอที่หน้าวัด

“จูพจน์ถกจะไปไหน”

“พี่ชายไล่ให้ไปสึก”

“เธอบวชเพื่อใคร”

“บวชเพื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

“มานี่”

ให้ลูบผ้าขาว ลูบผ้าขาว เพราะอะไร เพราะจูพจน์ถกอดีตชาติเคยเป็นกษัตริย์ แล้วออก ตรวจพลสวนสนาม เอาผ้าเช็ดหน้าเช็ด พอเช็ดหน้าออกมา กษัตริย์ สิ่งทีละเอียดย่อมมาก เห็น ความสกปรกของผ้าเช็ดหน้า มันฝังใจ มันเหมือนกับ เราประพฤติปฏิบัติ แล้วมันเป็นจริตนิสัย มันฝังใจไป พอฝังใจ พอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ลูบผ้าขาว นี่เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา พร้อมกับฤทธิ์เดช นั่นคือ จูพจน์ถก

ถ้าเราประพฤติปฏิบัติแล้วไม่เข้าอริยมรรค อริยผล สิ่งนี้เป็นการสร้างสมอำนาจวาสนา แต่ ถ้าไม่เจอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ที่ชี้หน้าให้เข้าถึงตรงกับจริตนั้นมันก็จริตนิสัยอันนี้มัน ก้อยู่ในหัวใจนี้ สิ่งนี้เคลื่อนไปๆ เหมือนกับผู้ที่เกิดมาแล้วมีอำนาจวาสนา แต่เขาไม่ทำคุณงาม ความดีต่อไปไง อำนาจวาสนาเกิดจากบุญญาธิการอย่างนี้ นี่เป็นอามิส

สิ่งที่เป็นอามิสคือ สร้างคุณงามความดีแล้วเกิดในสถานะของบุญพวาเกิด สิ่งที่เป็นสร้าง บาปอกุศล สิ่งที่เกิดมา เกิดทุกข์ เกิดยาก เพราะบาปพวาเกิด แต่ถ้ามีจริตนิสัย พระอรหันต์ในสมัย พุทธกาล พระสืวลีลาภมหาศาลเลย พาหิยะหาบาตรยังไม่ได้เลย พระอรหันต์ก็ต่างกัน ความ

ต่างกันอย่างน้อยอยู่ที่อำนาจวาสนา อยู่ที่จริตนิสัย อยู่ที่สติปัญญา สติที่เราจะค้นคว้า ถึงต้องน้อมออกไปในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม นีทหารอกรบ

ถ้าทหารอกรบนะ เห็นกายโดยเจโตวิมุตติ พยายามใคร่ครวญ ใคร่ครวญสิ่งที่เป็นกาย ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ ปัญญาจะพิจารณากายก็พิจารณาโดยเห็นกาย เพราะอะไร เพราะมันเห็นจิต ปัญญาวิมุตติจะเห็นตัวจิต จิตนี้พลิกไปที่กาย กายนี้มาจากไหน? กายนี้มาจากกรรม มาจากสิ่งต่างๆ ปัญญาจะใคร่ครวญไป ถ้าเรารบแล้วเราชนะนะ เราชนะ เราจะต่อสู้ ก็เลสจะถอย เหมือนกองทัพเข้าประหัดประหารกัน

การรบชนะ มีกิเลสกับธรรมต่อสู้กัน ถ้าเราเป็นฝ่ายชนะ กิเลสจะถอย แต่ถ้ากิเลสมันมีความเข้มแข็ง เรารุก รุกจนเคย รุกจนสิ่งที่ว่า รุกจนสิ่งที่การส่งบำรุง การส่งบำรุงกำลังไม่ทัน รุกจนไกลเกินไป ถ้ากิเลสเขารวมตัวกัน แล้วเขาต่อต้านมา เขารบมา ไพร่พลของเราจะโดนเขายิงต่อหน้า กำลังพลของเราจะน้อยลงๆ มันสลดใหม่

ขณะที่กิเลสมีกำลังนะ ขณะที่วิปัสสนาในการต่อสู้ ถึงบอกว่า เวลาแยกจอกแหน การต่อสู้มันจะมีการกระทำกันระหว่างธรรมกับกิเลสกำลังต่อสู้กัน ถ้าการต่อสู้กัน กำลังเราดี เราสามารถชำระกิเลส กิเลสจะถอยตัวลงไป สิ่งนี้สิ่งที่ไปโดยเจโตวิมุตติ นี้วิปัสสนาไปมันกลับคืนไปเป็นสภาพต่างๆ เวลาเห็นกาย ถ้าจิตมีกำลัง ราฟิ่งไป มันจะแปรสภาพของจิตนี้ไป กายนี้แปรสภาพไปเป็นสิ่งที่น่าเบื่อต่างๆ สิ่งนี้จะเห็น เห็นก็สลดใจ สลดใจ กิเลสโดนภาวนามยปัญญาของผู้ที่ประพฤติปฏิบัตินั้นเข้าไปทำลาย อย่างนี้คือการรบของทหารบก

สิ่งที่ทหารบก รบกันบนพื้น รบกันบนสถานที่ ยึดชัยภูมิที่การต่อสู้กัน สิ่งที่ต้องสู้ ทำลายกันตลอดไปๆ ถ้ากำลังเราดีนะ สิ่งที่กำลังเราดี กำลังดีตรงไหน? ดีตรงกลับมาที่สมณะ งานชอบ ขณะที่สมณะ มีสติ สตินี้การทำงานชอบ คือการใคร่ครวญ คือการเพิ่มกำลัง คือการส่งกำลังบำรุง ถ้าการส่งกำลังบำรุง อาหารก็พร้อม ยุทธปัจจัยพร้อมทุกอย่าง ถ้าพร้อมทุกอย่างมันจะอกรบ มันจะชนะข้าศึกไปเรื่อยๆ เพราะมีแผนการ แผนคือการบัญชาการของปัญญา

สิ่งที่เป็นปัญญา งานชอบ เพียรชอบ สิ่งที่เป็นปัญญาใคร่ครวญไป ระลึกชอบ กองทัพเราจะรุกรุกทำลายไปเรื่อย ชนะไปเรื่อย ทำแล้วทำเล่า ต้องต่อสู้กัน เพราะอะไร เพราะกิเลสมันต่อสู้มาก กิเลสมันต้องการสงวนรักษา ต้องการยึดพื้นที่ ต้องการที่ชัยภูมิที่เป็นการต่อต้านไว้ เพราะอะไร

เพราะกิเลสคือวิชา สิ่งท่อวิชาเกิดมาจากปฏิสนธิจิต จิตนี้เกิดจากกรรมของมารดาเป็นเรา วิชามันยึดชัยภูมิในหัวใจของเราไว้แล้ว

แล้วธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ธรรมวินัยที่วางไว้ แล้วเราเชื่อธรรม เรามีสติ มีปัญญา เราทำใคร่ครวญขึ้นมา เราสร้างสมขึ้นมาจนเป็นโศคาปัตติมรรค สิ่งที่เป็นโศคาปัตติมรรค คือภวานามยปัญญานี้คือเข้าไปทำลายกิเลส ถ้ายังไม่มีการทำลายกิเลส เห็นไหม ความว่างเปล่าอย่างนั้น สิ่งนั้น ความว่างเปล่าอย่างนั้น มันไม่เป็นวิปัสสนา

สิ่งที่มีสติสัมปชัญญะ คือว่าที่มีเชือกติดอยู่ บังคับอยู่ตลอดไป จิตนี้ถึงบังคับได้ จิตนี้ถึงยกวิปัสสนาได้ จิตนี้ถึงเข้าไปทำลายกิเลสได้ แล้วทำลายกิเลสได้ สิ่งนี้ต่างหากคือการทำลายกิเลส เพราะมันเจอเข้าศึก มันเจอกิเลส การต่อสู้ การสงครามทำลายกัน สิ่งที่ทำลายกัน มันต้องมีผู้ที่พ่ายแพ้ ผู้ที่ชนะ นี่การต่อสู้แบบนี้มันเกิดจากวิปัสสนานะ

วิปัสสนา ปัญญาอย่างนี้ ภวานามยปัญญาอย่างนี้มันทำลายกันอย่างนี้

บอก ปล่อยางขนาดไหน การปล่อยางนี้เป็นตหังคปหาน คือปล่อยางชั่วคราว ถ้าการปล่อยางชั่วคราวอย่างนี้ แล้วถ้ากิเลสมันมีอำนาจขึ้นมา มันเชื่อว่าสิ่งนี้เป็นธรรม นี่ว่างเปล่าๆ ว่างเปล่าเพราะอะไร เพราะมันไม่มีสิ่งตอบสนอง ไม่มีความเป็นไป

สิ่งที่วิปัสสนาไปถึงที่สุด การวิปัสสนา การกระทำต่างๆ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติต้องมีหนเดียว “หนเดียว” หมายถึงว่า เวลามันขาด การขาดนี้ขาดหนเดียว แต่การวิปัสสนาไป การขณะต่อสู้กัน ยึดพื้นที่กันมันมีการแพ้ การชนะตลอดไป การแพ้หรือการชนะนี้มันไม่เป็นหนเดียว มันเป็นการต่อสู้กัน จนกว่าจะมีการยอมแพ้ ทำสนธิสัญญายอมแพ้เมื่อไหร่ นั่นคือหนเดียว สนธิสัญญายอมแพ้แล้ว สนธิสัญญายอมแพ้ เขายังฉีกสนธิสัญญากันได้ นี่คือทางโลก

แต่ถ้าเป็นอริยมรรค ขณะถึงที่สุดแล้วเป็นอกุปปะ เป็นความเป็นไปของจิต จิตนี้มันทำลายไป กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ วิปัสสนาโดยปัญญาวิมุตติก็เหมือนกัน พิจารณา ภาวว่า ชันธ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชันธ ๕ ชันธ ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชันธ ๕ สักกายทิฎฐิ ๒๐ ต้องขาดออกไป สิ่งที่เขาออกไปอย่างนี้ สิ่งนี้เป็นการชนะหนเดียว

แล้วก็สติพร้อม สิ่งนี้มี ความว่างของพระโศคาบันมี สิ่งที่เป็นความว่างพระโศคาบัน พระโศคาบันมีความว่างขนาดไหน สติสัมปชัญญะพร้อม ความรู้สึกของใจพร้อม นี่มีไปตลอด แม้แต่

กัลยาณปुरुชน ชั้นของสมณะ สิ่งที่เป็นชั้นของสมณะ งานชอบในชั้นของสมณะ สติก็พร้อมเข้ามา เหมือนบังคับว่าตลอดไป เชือกบังคับตลอดไป สติคือตัวเชือก จับไว้ตลอดไป ไม่มีขาด ถ้าสิ่งทีขาดเพราะเชือกขาดไปแล้ว สิ่งนี้วิปัสสนาไม่ได้

มรรค ๘ สติชอบ ปัญญาชอบ สมาธิชอบ สิ่งนี้ต้องมีชอบหมด ถ้าขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไป สิ่งนั้นไม่เป็นภาวนามยปัญญา สิ่งนั้นไม่สามารถรวมเป็นสมุจเฉตพหุทาน ไม่เป็นมรรคสามัคคีได้ เพราะไม่สมควร ไม่สมคูล มันเป็นไปไม่ได้ ขณะที่เขาล้ม สิ่งนี้ล้มแล้วลุกต่อสู่ไป

การปกครองโลก โลกคือเรา โลกคือตัวโลกภายใน คือตัวอวิชชา คือตัวเจ้าวัฏจักร คือสิ่งที่เกิดขึ้นในหัวใจ การจะปกครองโลก การชนะในพื้นที่ สิ่งนี้เป็น ๑ ใน ๓ ของโลก สิ่งที่เป็นน้ำ ในสิ่งที่เป็น้ำ ทหารเรือ สิ่งทีทหารเรือรบกันในการเรือ การจะครองโลกต้องยึดสิ่งทีเป็นการคมนาคม เป็นการส่งบำรุง ถ้ายึดทะเลได้ ผู้ใดครอบคลุมทะเล ผู้นั้นจะครองโลก

สิ่งทีครองโลก นี้ถึงวิปัสสนาต่อไป ทหารต้องออกรบ ต้องรบกับกิเลสตลอดไป ไม่ใช่ว่าชนะ เราควบคุมพื้นที่ได้แล้วเราชนะนะ มันยังเกิดตาย มันยังเป็นไป เรายังครองโลกไม่ได้หรอกใจเรายังครองไม่ได้ มันยังมีกิเลสอย่างละเอียดในหัวใจ ถ้ามีกิเลสอย่างละเอียดในหัวใจ เราจะครองโลก เราจะควบคุมไม่ให้สิ่งนี้มันไปเกิดไปตายอีก

การเกิดและการตาย เราเป็นผู้ทีประพฤติปฏิบัติ เราจะประพฤติปฏิบัติแก่นของศาสนา

การจะต่อสู้กับการทางทะเล ทางบนพื้นที่ เราจะมียุทธปัจจัยอย่างหนึ่ง การลงไปทะเล ต้องมียุทธปัจจัยอย่างหนึ่ง ยุทธปัจจัยเห็นใหม่ กายนอก-ภายใน-ภายในกาย ยุทธปัจจัยการต่อสู้ต่างกันทั้งนั้น ผู้ทีประพฤติปฏิบัติ ผู้ทีมีธรรมในหัวใจมันจะเข้าใจสัจจะความจริงอย่างนี้ไง เข้าใจสัจจะความจริง หมายถึง มรรคหยาบ มรรคละเอียด

มรรคหยาบ หมายถึง การยึดพื้นที่ การทำลายเป็นพระโศคานันนี้อันใดอันหนึ่ง แล้วมรรคละเอียดขึ้นไปละ ไม่ใช่ว่าสิ่งนี้มันจะว่างเปล่า ว่างเปล่าไม่ได้ เพราะเป็นอกุปปะ สิ่งนี้มันเป็นส่วนหนึ่ง แต่ว่างเปล่าจากข้างบนเพราะอะไร เพราะมันเปล่า เปล่าเพราะเราจับต้องไม่ได้ เปล่าเพราะเราไม่มียุทธปัจจัย เราไม่มีเรือ เราไม่มีสิ่งใดจะออกไปทำสงคราม

เขาเข้ามานะ ปิดปากอ่าวนะ ปิดล้อมเรา ปิดล้อมนะ ก็ตายแล้ว เพราะอะไร เพราะเราไม่สามารถออกทะเลได้ เราไม่สามารถออกไปหาสัมปยุทธปัจจัยเข้ามาเปิดให้เราหายใจได้

นี่ก็เหมือนกัน ภายอย่างละเอียด ภายภายใน ถ้าวิปัสสนาต้องทำความสงบของใจ ใจทำไมต้องสงบละ ในเมื่อมันเป็นโศดาปัตติผลแล้ว โศดาปัตติผล มรรคสามัคคีมันรวมตัว มันทำลายทำลายสงบไป เหมือนเงินที่เราใช้หมดแล้ว เงินที่เราซื้อสิ่งเป็นสัมปยุทธปัจจัยมาแล้ว นี่ก็ใช้ไปแล้ว จบไปแล้ว แต่ขณะที่ทำใหม่เราก็ต้องมีเงินใหม่ ต้องมีต้นทุนใหม่ การต่อสู้นั้นต้องมีงบประมาณ มันต้องมีการสิ่งที่ออกมาเป็นต้นทุน

นี่ก็เหมือนกัน ต้นทุน คือตัวหัวใจใจ ต้นทุน คือตัวกายและใจตัวนี้ ถ้าต้นทุนนี้เราก็กำหนดพุทโธเข้ามา กำหนดปัญญาอบรมสมาธิเข้ามา ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิก็ทำความเพียรเข้ามา จิตมันจะพัฒนาเข้าไป จอกแหนมีปีดขนาดไหน ต้องเปิดออกๆ จอกแหนก็มีหยาบ มีกลาง มีละเอียดตลอดไปนะ

กิเลสอย่างหยาบๆ ก็จอกแหนที่เห็นได้ จับต้องได้

กิเลสอย่างละเอียดขึ้นไป จอกแหนความคิดจากภายใน

“จอกแหน” จอกแหนก็เป็นชั้นเป็นตอนเข้าไปนะ จอกแหนถ้าเราไม่ทำลายมัน สิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่เป็นทางเดินของกิเลส กิเลสอาศัยสิ่งนี้ออกมาปิดบัง กิเลสอาศัยสิ่งนี้ออกมายึดพื้นที่ ยึดหัวใจไว้ ยึดสิ่งที่มารมันอาศัยใจดวงนี้ไง

ถ้าเราใช้สติ เราใช้คำบริกรรมแยกออกๆ จนเห็นมีแหล่งน้ำ แหล่งน้ำนั้นคือตัวสัมมาสมาธิคือตัวน้ำใจ ตัวใจของมันตั้งมันขึ้นมา แล้วยกขึ้นวิปัสสนา มันจะเป็นภายในกาย สิ่งที่เป็นกาย ออกรบโดยภาคทะเล สิ่งที่เป็นภาคทะเล การสัมปยุตกันทางทะเล ทะเลนี้กว้างขวางมาก ยุทธปัจจัย การรบ การวางแผน การโอบล้อม การสิ่งต่างๆ

นี่ก็เหมือนกัน วิปัสสนากายมันไม่เหมือนกับระบบนบกหรือ ระบบนบกเรามีพื้นที่ เรารบได้ เรารบในทะเล เราอยู่ในน้ำ เราจะรบอย่างไร ถ้ารบในน้ำ เรือเราจะตีโอบอย่างไร การวิปัสสนากาย มันจะกลับคืนไป น้ำเป็นน้ำ ดินเป็นดิน ลมเป็นลม ไฟเป็นไฟ ตามสัจจะความจริง

ถ้าความว่างเปล่ามันไม่มีรู้จริง มันไม่เห็นจริงสิ่งใดๆ เลย

แต่ถ้าเป็นสัจจะความจริง ธรรมก็เป็นของจริง ความเห็นนั่นก็เป็นของจริง วิปัสสนา ออกไปแล้ว กายเป็นกาย จิตเป็นจิต แยกกันออกเป็นของจริง ต่างอันต่างจริงนะ อุปาทานแยก ออกไป สิ่งที่แยกออกไป กามราคะ-ปฏิฆะนี่อ่อนลง นี่ยึดได้ทั้งหมด

สิ่งที่ยึดได้ทั้งหมด แล้วโลกอยู่กันได้อย่างไร เรายึดโลกแล้วหรือ?

ยัง ยึดทั้งแผ่นดิน ยึดทั้งแผ่นดินนะ แต่อากาศเรายึดไม่ได้ ยุทธปัจจัยทางอากาศนะ สิ่งที่ยุทธปัจจัยทางอากาศ เครื่องบินรบ แต่ละลำมันมีราคาเท่าไร แล้วยุทธปัจจัยทางอากาศอยู่ที่ไหน ต้องมีสนามบิน ต้องมีต่างๆ ต้องมีการบัญชาการ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราคิดว่า เรายึดบก ยึดทะเลหมดแล้ว สิ่งนี้เป็นอยู่ในอำนาจของเรา จิตนี้ปล่อยวางหมด วาง วางอย่างนี้มันว่างเปล่าจากกามราคะนะ มันยังไม่เห็นกามราคะ สิ่งที่ยังจับกามราคะไม่ได้มันก็ว่างเปล่า

ไม่ว่างเปล่าหรือ สิ่งนี้ยังติดในกามราคะ สิ่งที่ยึดในกามราคะมันเป็นไปไม่ได้หรือ มันต้องรบกันกลางอากาศ สิ่งกึ่งกลางอากาศ เห็นไหม กามราคะเกิดจากไหน? กามราคะเกิดจากความพอใจ เราพอใจ จิตเราต้องการ มันพอใจมันเกิดจากจิตก่อน จิตนี้ สิ่งที่เราอยากมีกามราคะกัน เขาเสพสัมพันธ์กันในเรื่องของโลก นี่มันเป็นเรื่องของเขา แต่ของเราไม่ต้องเสพหรือ ภิภุชฎีอพรหมจรรย์ ทำไมมันคิดได้ล่ะ มันมีความพอใจนะ ภิภุชฎีอพรหมจรรย์ สิ่งนี้มันกังวลใจมาก ถ้ามันกังวลใจมาก เพราะอะไรล่ะ เพราะสิ่งนี้เป็นธรรมชาติ สิ่งนี้เป็นความต้องการของจิต จิตนี้มันเป็นธรรมชาติของมัน สิ่งนี้มันเป็นโอชะ กามราคะอยู่ในหัวใจ มันมีอยู่แล้ว นี่รบกันกลางอากาศ

กลางอากาศ คือความเป็นนามธรรมไง สิ่งที่เป็นนามธรรม รบกลางอากาศ สิ่งที่เราสร้างสม ยิ่งกัน ต่อสู้กัน เวลาเครื่องบินรบนะ แต่ละลำมีราคาเท่าไร เวลามันต่อสู้กัน เครื่องบินรบขณะต่อสู้กัน ยิ่ง ทำยุทธปัจจัยทางอากาศ ต้องต่อสู้กัน ต้องประหารกัน นี่ก็เหมือนกัน แล้วจะต่อสู้กับใคร ถ้าไม่เห็นกิเลส ไม่เห็นกามราคะ จะเอาอะไรไปยิงมัน แล้วสิ่งที่ยุทธปัจจัย เครื่องบินเราอยู่ที่ไหน

ถึงว่า จอกแหวนอันละเอียดต้องแยกออกอีก สิ่งที่แตกต่างกัน แยกความเป็นไปของสิ่งที่เป็นความว่างๆ ว่าว่างๆ ขนาดไหน ความว่างนั้นว่างโดยปราศจาก

แต่ถ้าทางความว่างของมรรค มันมีสติ มันมีสิ่งที่ควบคุม มันเป็นอย่างที่มีเชื้อก มันจะโอบ จะทำลายขนาดไหน มันเป็นที่เราควบคุมได้ นี่ไง ถ้ามีสติ การกระทำของเรา การประพฤติ ปฏิบัติของเรา มันจะเป็นคุณธรรมของเรา

อนาคามรรคนะ สิ่งที่เป็นอนาคามรรคมันจะจับกามราคะได้ ถ้าไม่เป็นอนาคามรรค มันว่างอยู่อย่างนั้นโดยปราศจากสิ่งที่เป็นกามราคะ ปราศจากเพราะมันจับต้องไม่ได้ เห็นไม่ได้ เห็นไม่ได้นี่อำนาจวาสนาของผู้ประพฤติปฏิบัติมีอย่างนี้ก็มี แต่ครูบาอาจารย์ของเราเป็นผู้ชี้แนะ เป็นผู้ชี้ว่าเตือนสติ สิ่งที่ว่าๆ ว่างๆ มันมีความขอกใจใหม่ มันมีสิ่งใดสะท้อนหัวใจใหม่

ถ้ามีสิ่งสะท้อนหัวใจ เราทำความสงบอย่างนี้ มันต้องใช้เครื่องมือใจ มันต้องสร้าง เครื่องบินใจ สิ่งที่เป็นเครื่องบินต้องสร้างเรดาร์ ต้องสร้างสิ่งที่ว่าสิ่งที่ควบคุมการบิน การจะบิน ต้องสร้างฐานก่อน ถ้าสร้างฐาน ฐานนี้ถึงแยกยื่นออกไปมันถึงจะเป็นอนาคามรรค อนาคามรรค มันต้องมีฐานของมัน มันต้องมีฐาน

ค่าของใจ คือน้ำ น้ำสิ่งนี้ สิ่งที่น่า คือสิ่งที่เป็นความจริงของใจนี้ นี่คือตัวฐาน แล้วสร้าง เครื่องบิน เครื่องบินคืออะไร? เครื่องบินคืองานชอบ สิ่งทำงานชอบ เพราะการรบโดยยุทธการทาง อากาศ เพราะอะไร เพราะกิเลสกามราคะมันเกิดดับๆ มันมีความเสียดสีในหัวใจ ในหัวใจมันเสพ ตัวมันเอง มันปั่นเรื่องขึ้นมา มันหลอกลงในหัวใจ มันสร้างภาพได้ มันจินตนาการเป็นเรื่องๆ ของมันอยู่ในหัวใจนั้นนะ สิ่งนี้ยุทธการทางอากาศ

ถ้าจิตสงบขึ้นมา สร้างฐานอย่างนี้ได้มันจะย้อนกลับไป ถ้าย้อนกลับไปเห็น จับสภาวะ แบบนี้ได้ เห็นกายเป็นอสุภะ ถ้าเห็นกายเป็นอสุภะ อสุภะ-อสุภัง คือความ...สิ่งที่เป็นอสุภะ นี่คือ สภาวะธรรม คือจิตที่มีหลักมีเกณฑ์จะเห็นสิ่งนี้เป็นอสุภะ แต่ตัวกิเลสมันเป็นสุภะ มันเป็นความ สบาย ความงาม มันเป็นความพอใจของมัน มันคิดว่าสิ่งนี้มันเป็นความสบายความงาม เพราะมันคิดว่ามันไม่ตาย มันจะอยู่ของมันคงที่ มันจะอยู่คงกระพันของมัน แล้วมันจะคิดว่าสิ่งนี้จะสวยงาม จะ ไม่แปรสภาพ จะไม่เป็นไป มันยึดมั่นถือมั่นของมัน

แต่เวลาวิปัสสนาไป สิ่งนี้มันจะแปรสภาพ มันเป็นอสุภะ อสุภะเพราะอะไร เพราะเป็น ธรรม เป็นธรรมเพราะมีสติมีปัญญา มีการใคร่ครวญ สิ่งที่เป็นงานชอบ งานชอบของขั้นอสุภะนะ ปฏิชยะ-กามราคะ สิ่งนี้มันฝังใจ สิ่งนี้ฝังใจ ใคร่ครวญไป ยุทธการทางอากาศต่อสู้กัน ยิ่ง ขณะต่อสู้

ยิ่งโดยเรดาร์ต้องจับเป้าหมายให้ได้ แล้วพยายามปล่อยอาวุธของเราให้โดนเครื่องบินเขา ถ้าโดน มันก็ปล่อย มันก็วาง สิ่งที่วาง แล้วการต่อสู้กับกิเลส มันมีเครื่องบินลำเดียวหรือ?

มันเป็นกองทัพๆ นะ การเป็นกองทัพมันต้องวิปัสสนาบ่อยครั้งเข้า สิ่งนี้มันรุนแรงมาก รุนแรงเหมือนน้ำป่า ขณะที่เขาเข้ามาโดยมีเครื่องบินมาเป็นฝูง เขามีเครื่องบิน เครื่องบินเติมน้ำมัน นะ เขามีสิ่งต่างๆ เขาอยู่บนอากาศได้ตลอดไปนะ เพราะเขามียุทธปัจจัยกลางอากาศนะ กามราคะ มันอยู่บนความรู้สึก นี่มันปั่นเรื่องของมัน มันปลิ้นปล้อน มันพลิกแพลง พลิกกินนอนกินอยู่ในใจของเรา เราจะต่อสู้กับมันอย่างไร นี่มันต่อสู้แล้วมันก็ท้อถอย มันก็ขยับออก มันสะเทือนหัวใจ

ถึงจะต้องมีครูอาจารย์คอยให้กำลังใจนะ ท้อถอย ฟ่ายแพ้กี้กราบครูบาอาจารย์

ทำอย่างนี้แล้วมันเป็นอย่างไร ทำอย่างนี้ สู้อย่างไร ทำจนสุดกำลังแล้ว นี่ส่งกำลังบำรุง ส่ง กำลังบำรุงเข้าไป มีสติสัมปชัญญะต่อสู้ไป ต่อสู้บ่อยครั้งจากแพ้ก็ยันกันจนกองทัพเรากับกองทัพ เขายันกันบนกลางอากาศได้ อสุภะด้วยละเอียดเข้าๆ สิ่งนี้มันต้องใช้กำลังมาก ถึงที่สุดจากแพ้เป็น เสมอ จากเสมอรุกเป็นฝ่ายรุก รุกเข้าไปๆ ด้วยมหาสติ-มหาปัญญา

ขณะที่เป็นมหาสติ-มหาปัญญา กำลังมันมีมหาศาล สิ่งที่มีมหาศาล ยุทธปัจจัยกลางอากาศ การต่อสู้กันเพื่อทำลายกามราคะ ถึงที่สุด ถ้ามีอำนาจวาสนา มีการกระทำอยู่ตลอดเวลา อำนาจ วาสนาคือการกระทำ คือกรรมของเรา ถ้าเราต่อสู้ไป นี่ปัญญามันเกิด การกระทำนี้เกิดขึ้นมาแล้ว การรุกนี้เกิดแล้ว ในเมื่อมีการยุทธปัจจัย มีการต่อสู้กันอยู่แล้ว

ถ้าเรามีกำลังใจ การอดนอน การผ่อนอาหาร การอยู่คนเดียว สิ่งนี้เป็นคุณสมบัติเลย

ขณะที่เราปฏิบัติขึ้นมาไม่ได้ ออกคนเดียวนี้ว่าเหว่มาก ทุกข์มาก มีความลังเล มีความกลัว มาก ขณะที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จนยุทธปัจจัยกลางอากาศอย่างนี้มันไม่ยอมอยู่กับใครนะ พุดกับ ใครคำเดียวก็เสียเวลา เพราะอะไร เพราะหัวใจมันปั่นอยู่ตลอดเวลา ภาวนามยปัญญาจะหมุนอยู่ ตลอดเวลาอยู่ภายในหัวใจ มันกำลังต่อสู้กัน ต่อสู้กันตลอดเวลา เพราะอะไร เพราะมันไฟได้เชื้อ

เพราะสิ่งที่การยึดการเกิดขึ้นมาอยู่แล้ว การยึดเกิดขึ้นมานะ แล้วอยู่ที่บนอากาศ มันไม่มี แผ่นดินรองรับ ทำไมมันจะไม่หมุน ทำไมไม่ต่อสู้กัน แล้วมันจะมาพุดกับใคร จะมาเสียเวลากับ ใคร มันเป็นไปได้อย่างไร มันเป็นไปไม่ได้หรอก นี่ทหารออกรบมันจะเป็นสภาวะแบบนี้ไง รบ จนถึงที่สุด ยันกันจนถึงที่สุด จนชนะจนสุดกำลังที่สุด นี่ทำลายทั้งหมด

ยุทธปัจจัยกลางอากาศทำลายกองทัพเขาทั้งหมด กองทัพเราก็ก่อทำลาย ขณะที่มรรคสามัคคี
รวมกัน สิ่งนี้พลิกฟ้าคว่ำดิน เรายึดได้ทั้งแผ่นดิน ยึดได้ทั้งแผ่นน้ำ โลกทั้งหมด แล้วอากาศทั้งหมด
เห็นไหม สิ่งนี้ฝึกซ้อมๆ เข้าไป พรหม ปล่อยาวหมด โลกนี้ว่างหมด ว่างโดยปราศจากหรือ?
ความว่างอย่างนี้ เราครองโลก โลกอย่างนี้หรือ โลกนี้อยู่ในอะไร? โลกนี้อยู่ในจักรวาล โลกนี้อยู่
ในกาแล็กซีนี้

แล้วสิ่งนี้อวกาสละ การรบในอวกาศนะ การส่งอวกาศ คุณติ ในโลกเรามีชาติใดบ้างที่มี
เทคโนโลยีส่งสิ่งต่างๆ ขึ้นไปบนอวกาศได้ เขามีเทคโนโลยีส่งยานอวกาศขึ้นอวกาศได้ นี่ก็
เหมือนกัน ผู้ที่มีอำนาจวาสนานะ การรบในอวกาศ คืออวกาศของจิต อวกาศของธรรม

เราว่าปราศจากความว่าง ว่างนี้ไม่มีตัวตนของคุณ สิ่งที่มีมันไม่เป็น

นั่นแหละ โมฆราช โลกนี้มีเพราะมีเรา ความว่างนี้มี อวกาศนั้นยังมีอยู่ จักรวาลนี้ยังมีอยู่
เห็นไหม กามราคะทำลายแล้ว สิ่งที่ยึดโลกได้ทั้งหมด แต่โลกนี้มันอยู่ในจักรวาล โลกนี้อยู่ใน
วัฏฏะ สิ่งที่อยู่ในวัฏฏะเพราะอะไร เพราะเกิดเป็นพรหม พระอนาคามีไม่มาเกิดอีก นี่ทำลาย
กามภพหมดแล้ว แต่เขายังมีรูป ยังมีพรหม ยังมีรูปภพอยู่ ยังมีรูปปราคะ อรูปปราคะ รูปมาน อรูป
มาน เป็นปราคะ ความว่างนี้เป็นปราคะ โลกนี้ว่าง ว่างหมด ความว่างเป็นปราคะ สิ่งที่เป็นปราคะคือมันก็
เป็นสังโยชน์สี่ สังโยชน์ กามราคะ รูปปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา

อวิชชา คือมันไม่รู้ มันไม่รู้อะไรของมันเลย นี่ยุทธปัจจัยในอวกาศ สิ่งที่อยู่ในอวกาศ เราจะมี
สิ่งใด เราจะมียานอวกาศอะไรขึ้นไปในอวกาศ ขึ้นไปในการทำลายกัน ในอวกาศ นี่คือการรบ การ
รบของทหาร การฝึกซ้อมของทหาร ผู้บัญชาการจะมีเชาวน์ปัญญา จะควบคุมกองทัพ จะยึด
จักรวาล จะยึดกามภพ ยึดไตรลักษณ์ ยึดวัฏฏะนี้ในหัวใจ พลิกคว่ำหมดนะ

สิ่งที่จะพลิกคว่ำฟ้าคว่ำดิน พลิกทำลายอวกาศ ควบคุมอวกาศ ถึงที่สุด สิ่งต่างๆ อยู่ที่ไหน
ความคิดออกไปนี้อวกาศจับต้องไม่ได้ อวกาศมันไม่มีชีวิต ความว่างไม่รู้เรื่อง มันไม่รู้ มันไม่ว่า
มันว่างหรือ มันไม่รู้ของมัน แต่ใครไปรู้ว่ามันว่างละ

ว่างเพราะใจมันมีอวิชชา สิ่งมีอวิชชามันปล่อยาวเข้ามาต่างๆ ทำลายเข้ามาทั้งหมด สิ่ง
จับต้องได้ นี่ขั้นอย่างหยاب ขั้นอย่างกลาง ขั้นอย่างละเอียดทำลายเข้ามาหมด แล้วตัวมันเองละ
สิ่งที่ทำลายตัวมันเอง นี่การรบในอวกาศ

ถ้าการรบในอวกาศ จิตสงบเข้ามา ย้อนกลับมาทำลายมัน ถ้าจิตสงบเข้ามา จิตสงบเข้ามา จับให้ได้ จับสิ่งที่เป็นอวกาศไป สิ่งที่เป็นอวิชชา มียานอวกาศเข้าไปจับมันได้ แล้วก็ยิ่งทำลายกัน เกิดสงครามในอวกาศ ถ้าเกิดสงครามในอวกาศมันจะทำลายตัวอวิชชา ถ้าทำลายตัวอวิชชาพลังไฟฟ้า คว่าดินทั้งหมด สิ่งนี้จับสิ้นกระบวนการของการรบ เห็นไหม มันไม่ว่างโดยปราศจากหอรอก

สิ่งที่ความปราศจาก นรกสวรรค์ก็ไม่เชื่อ สิ่งต่างๆ ว่าสิ่งนี้เป็นปราศจากว่าง ว่างๆ โดยปราศจาก ว่างโดยสิ่งที่ว่าหินทับหญ้าไว้ ว่างโดยสิ่งที่ว่าอำนาจวาสนา วุฒิภาวะของตัวมีเท่านั้นที่ว่าสิ่งนี้เป็นความว่าง

ว่างไม่ปราศจาก ว่างต้องมีสตินะ ชั้นของโสดาบัน พร้อมกับรูปปรส กลิ่น เสียงภายนอก แต่ไม่พร้อมกับรูป ปรส กลิ่น เสียงภายใน คือยังมีกามราคะอยู่เห็นไหม

สกิทาคามี ความว่างที่มีสติ มีสิ่งที่รับรู้ ความว่างของสกิทาคามี กามราคะ-ปฏิฆะอ่อนตัวลง มันจะเข้าใจโลกนี้ว่างหมด ควบคุมได้ แต่ขณะที่เข้าไปเจอตัวจริง ตัวจริงคือเข้าไปเจอ กามราคะ สิ่งนี้แสดงตัวมหาศาลเลย สิ่งนี้แสดงตัวมหาศาล นี่ความว่างของพระอนาคามี

ถ้าความว่างของพระอนาคามี สติพร้อม ว่าง มี ความว่างไม่ปราศจากหอรอก ความว่างมีสติ มีสิ่งใดควบคุมหมด

แล้วความว่างในอวกาศนะ สิ่งที่มีความว่างในอวกาศ ขณะที่จิต มรรคญาณ อรหัตตมรรค ทำลายสิ่งที่เป็นข้าศึกทั้งหมด สิ่งนี้ความว่างอย่างนี้เป็นวิมุตติสุข ความว่างของพระอรหันต์มีนะ ความว่างๆ ความรู้จักของพระอรหันต์ เพราะอะไร เพราะมันว่างมี มันไม่ใช่ว่างไม่มีหอรอก สิ่งที่มีอยู่

ทหารออกรบแล้วจะเข้าใจทั้งหมด ถ้าทหารไม่ได้ออกรบ ได้แต่ฝึกวิชาชีพทหาร แล้วจบจากวิชาชีพนั้นก็แค่ทหารพัฒนาในโลก ในวิญญูะ ในหัวใจของตัว มันไม่เห็นสัจจะความจริง มันถึงไม่เป็นความจริง เอวัง